

Utjecaj glazbenih aktivnosti na emocije učenika

Jagodić, Antonia

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:965801>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

ANTONIA JAGODIĆ

**UTJECAJ GLAZBENIH AKTIVNOSTI NA
EMOCIJE UČENIKA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

doc.dr.sc. Jasna Šulentić Begić

Osijek, 2019.

*Posebna zahvala mentorici doc.dr.sc. Jasni Šulentić Begić za mentorstvo,
strpljenje, posvećenost, podršku te uloženo vrijeme kako bih realizirala ovaj
diplomski rad.*

Sadržaj

1. UVOD	1
2. GLAZBENE AKTIVNOSTI	2
2.1. PJEVANJE	3
2.2. SVIRANJE	5
2.3. SLUŠANJE GLAZBE	7
2.4. GLAZBENE IGRE	9
3. ISTRAŽIVAČKI DIO: UTJECAJ GLAZBENIH AKTIVNOSTI NA EMOCIJE UČENIKA	12
3.1. OPIS TIJEKA ISTRAŽIVANJA	12
3.2. CILJ ISTRAŽIVANJA I ISTRAŽIVAČKA PITANJA	12
3.3. POSTUPCI I INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA	13
3.3.1. <i>Dnevnik sustavnog promatranja nastave Glazbene kulture</i>	14
3.3.2. <i>Anketiranje i anketni upitnik</i>	32
3.4. ANALIZA PODATAKA	32
3.4.1. <i>Analiza anketnog upitnika</i>	32
3.5. INTERPRETACIJA REZULTATA	59
4. ZAKLJUČAK	62
5. LITERATURA	63
6. SAŽETAK	64
7. ABSTRACT	65
8. PRILOG	66
8.1. ANKETNI UPITNIK	66

1. UVOD

Glazbene aktivnosti u nastavi Glazbene kulture su *pjevanje, sviranje, slušanje glazbe* te *glazbene igre*. Otvoreni model nastave Glazbene kulture pruža bezbroj mogućnosti učitelju razredne nastave ili predmetnom učitelju glazbe da svoju nastavu uobliči prema željama, potrebama i mogućnostima učenika te ih zajedno s njima i realizira. Jedino središnje i glavno područje u nastavi Glazbene kulture je slušanje glazbe koji bi trebalo kvalitetno provoditi u nastavi s obzirom da učitelj ima slobodu u izboru nastavnih sadržaja kao što su skladbe za slušanje i analizu te druge glazbene aktivnosti kao pjevanje i sviranje u kojima učitelj ima slobodu odabira pjesama za pjevanje, tj. sviranje te glazbene igre koje se realiziraju u internom dogovoru s učenicima.

Cilj ovog diplomskog rada je utvrditi utječu li glazbene aktivnost – *pjevanje, sviranje slušanje glazbe* i *glazbene igre* na stvaranje emocija kod učenika, odnosno utječu li glazbene aktivnosti na stvaranje pozitivnih emocija te utječu li glazbene aktivnosti na stvaranje negativnih emocija kod učenika, odnosno, dominiraju li na nastavi Glazbene kulture negativne ili pozitivne emocije tijekom i nakon provođenja glazbenih aktivnosti.

Teorijski dio diplomskog rada obuhvaća opis, svrhu, primjere te primjenu glazbenih aktivnosti (*pjevanje, sviranje, slušanje, glazbene igre*) u nastavi Glazbene kulture. Nadalje, u nastavku teorijskog dijela nalazi se dio o emocijama učenika u nastavi Glazbene kulture te kako pojedine aktivnosti na nastavi utječu na njihove emocije, raspoloženje i shodno tomu, na usvojenost sadržaja tijekom provođenja određene glazbene aktivnosti.

U istraživačkom dijelu bili su praćeni nastavni sati Glazbene kulture u devet razrednih odjeljenja od petog do osmog razreda osnovne škole. Podaci su bili prikupljeni dnevnikom sustavnog praćenja te anonimnim anketnim upitnikom koji su nam služili kao instrumenti u svrhu ovog istraživanja. Anketirani su učenici nakon praćenih sati te su analizirani njihovi odgovori koje su učenici davali na postavljena pitanja. Dnevnikom sustavnog praćenja bilježile su se promjene emocija i reagiranja učenika koje su se dešavale tijekom i nakon izvođenja glazbene aktivnosti (*pjevanje, slušanje glazbe, sviranje, glazbene igre/pokret*).

2. GLAZBENE AKTIVNOSTI

„Dužnost je suvremene škole, kao temeljne odgojno-obrazovne institucije, da u svojih učenika budi zanimanje i smisao za estetska obilježja, da im otvara oči i uši za ljepotu, osposobljava ih za doživljavanje, vrednovanje i kreiranje skladnog i lijepog“ (Vukasović, 1995: 150). Glazba je bitna komponenta estetskog odgoja, a bit estetskog odgoja glazbom je da se kod djeteta razvije i potakne osjećaj i smisao za lijepo u glazbi, opažanje estetskih obilježja glazbe, razvijanje stvaralačke snage djeteta (Manasteriotti, 1971 prema Valter, 2017). Najbitniji je glazbeni doživljaj koji je ujedno i rezultat uživanja u glazbi (Sam, 1998 prema Valter, 2017), tj. pozitivnih emocija. U nastavi glazbe to se postiže aktivnostima kao što su pjevanje, sviranje i slušanje glazbe, jer dijete slušanjem, pjevanjem, sviranjem i pokretom (plesom) prima, doživljava, razmišlja i mašta (Požgaj, 1988).

Cilj je glazbenih aktivnosti da djeca budu okružena glazbom u kojoj će uživati, a ujedno i ostvariti zadatke koji potiču razvoj glazbenog sluha, tj. osjećaja za ritam, melodiju i metar (Gospodnetić, 2011 prema Valter, 2017). Glazba je sredstvo djetetovog stvaralačkog izražavanja, spoznajnog, socijalnog, emocionalnog i psihomotoričkog razvoja (Mirković – Radoš, 1989 prema Valter, 2017). Tako glazba potiče i socijalne vještine te djeca putem glazbe lakše razumiju i sebe i druge, razvijaju osjećaj empatičnosti, razvijaju unutrašnje emocije i samopouzdanje, ljubav prema glazbi (Valter, 2017). Glazbene aktivnosti, sviranje, pjevanje, pokret uz pjevanje pridonose i tjelesnom razvoju djeteta. Sviranjem se razvijaju i usklađuju pokreti ruku i prstiju te se jača njihova muskulatura. Pjevanjem se razvija govorni organ, prsni koš, vježba se pravilno disanje i razvija se muskulatura vrata i grla. Ples uz glazbu je koristan jer se kroz pokrete razvija gipkost, a prateći ritam, usklađenost. Sve ove aktivnosti bi trebale kod djece potaknuti pozitivne emocije i raspoloženje (Valter, 2017).

Slušanje glazbe može biti neaktivno (nesvjesno) i aktivno (svjesno). Kod neaktivnog slušanja dolazi do nekih vanjskih zvukovnih podražaja, ali bez nekoga određenog cilja (zadatka). Takvo slušanje ne dovodi do uočavanja glazbenih obilježja skladbe, tj. nije moguće stvoriti bilo kakvu emociju i reakciju. Kod aktivnog slušanja učenici uočavaju glazbeno-izražajne sastavnice skladbe, tj. glas, instrument, sastav, tempo, dinamiku, oblik, ... Tada su u mogućnosti doživjeti skladbu onakva kakva je i ona ih dovodi do njenog emocionalnog prihvaćanja i određivanja emocije kakvu je ta skladba probudila u njima (Novačić i sur., 1986).

Glazbene igre, također, imaju bitnu ulogu u stvaranju ugodne razredne atmosfere i samim time stvaranju pozitivnih emocija. Da djeca uživaju u slušanju glazbe, možemo uočiti kada tijekom slušanja skladbe nesvjesno kucaju prstom, lupkaju stopalom, kretanje ramenima i slično. Ovakva pojava može biti nesvjesna, tj. spontana jer ih određena skladba koju slušaju upravo na to navodi. Zato je potrebno u nastavi i kao sredstvo u obradi nastavnog gradiva uvesti glazbene igre uz slušanje skladbe. Tada dijete nema poteškoće s koncentracijom, aktivnošću i samostalnošću, a ujedno se i kreativno razvija. „Pokretima je također moguće izazvati kakvu emociju u tom trenutku donosi skladba koja se obrađuje“ (Đurić, 2009: 350).

2.1. PJEVANJE

Kao središnja aktivnost, pjevanje je stoljećima bila jedna i jedina središnja aktivnost u nastavi Glazbene kulture, a tek kasnije, u 20. stoljeću, pjevanju se pridružuju i ostale aktivnosti kao što su sviranje, slušanje glazbe, opismenjivanje, stvaralaštvo. Nakon Drugog svjetskog rata, pjevanje se vraća u nastavu kao glavna i središnja aktivnost. Prije rata se nastava Glazbene kulture svodila na teoretiziranje s vrlo malo glazbenih aktivnosti koji bi glazbu kao takvu stavili u prvi plan. Mnogi se glazbeni pedagozi slažu kako bi u nastavi Glazbene kulture trebalo njegovati umjetničko pjevanje jer takvo je pjevanje korisno za razvitak glazbenog ukusa kod učenika. Međutim, u praksi to je najčešće teško izvedivo jer zahtjeva brojne pjevačke elemente kao što su pravilno disanje, pravilno držanje tijela, pravilno i razgovijetno izgovaranje teksta, točno intoniranje te gipkost glasa. Pjevanje koje se njeguje u sklopu nastave Glazbene kulture je najčešće funkcionalno pjevanje (Rojko, 2012). Rojko (2012) smatra kako glazbeni pedagozi ne bi trebali njegovati takvu vrstu pjevanja u nastavi jer ono nema elemente koji su bitni za umjetničko pjevanje već se prvenstveno baziraju na izražavanje osjećaja sreće, tuge, opuštenosti, razonode i optimizma. Rojko (2012) se zalaže za njegovanje dječjeg glasa i usvajanje određenog broja pjesama jer da djeca imaju potrebu za pjevanjem te da im to treba omogućiti.

Djeca bi na nastavi Glazbene kulture trebali pjevati svaki sat, naravno, uz pratnju nekog instrumenta. Ovdje je bitno naglasiti da nastavnik prati učenike na klaviru ili instrumentu uz harmonijsku pratnju, jer takve pjesme ne zahtijevaju prevelike sviračke sposobnosti (Požgaj, 1988). Pjevanje, kao aktivnost, u nastavi Glazbene kulture najviše se provodi na primarnom stupnju obrazovanja jer djeca vole pjevati. Osnovni zadaci pjevanja prema nastavnom programu su:

- razviti osjećaj za točnu intonaciju i ritam,
- razvijanje glazbenog pamćenja i samopouzdanja,
- izvođenje pjesama u kontinuitetu bez potrebe da učenici pamte tekst (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006).

Ograničenja koja se javljaju u nastavi glazbe nalaze se u područjima:

- razvojnih karakteristika dječjeg pjevačkog glasa (opsega glasa, uporabe pjevačkih registara, pjevačkog disanja i slično),
- neujednačenosti učeničkih pjevačkih mogućnosti (skupni rad učenika različitih glazbenih sposobnosti, od nedovoljno razvijenih do izrazito razvijenih sposobnosti, neusvojenosti vještina pjevanja i slično),
- kvalitete predloženih nastavnih sadržaja (dostupnost repertoara pjesama),
- nedovoljne nastavne satnice (koja onemogućuje razvijanje vještine pjevanja na ujednačenoj, podjednako razini kod svih učenika) (Radočaj-Jerković, 2017).

Mnogi psiholozi se slažu s činjenicom kako se pjevanjem proživljavaju emocije koje je čovjek stekao čak i prije govora, a da sam govor zapravo proizlazi iz određenog pjevanog glasa. Stoga možemo zaključiti kako je pjevanje starije i od govora. Pjevanje je neophodno i nužno jer je to aktivnost s kojom se čovjek susreće od samog rođenja te je prirodno imati vrlo jaku želju i potrebu za pjevanjem.

Pjevanje u nastavi ima niz pozitivnih čimbenika za stvaranje ugodne razredne atmosfere, samo ako se ta aktivnost provodi kvalitetno. Učitelj bi trebao njegovati i uvoditi u nastavu glazbeno vrijedne primjere koji bi, temeljem toga, glazbenu aktivnost pjevanja pretvorili u kvalitetnu, korisnu, timsku i radosnu aktivnost. Također, bitno je naglasiti kako se pjevanjem stvara i odnos i ljubav prema glazbi te je opet na učitelju hoće li taj odnos biti negativan ili pozitivan. Nadalje, bitno je stvoriti zanimanje za glazbu koju će učenici na nastavi izvoditi (Radočaj-Jerković, 2017).

2.2. SVIRANJE

Sviranje se kao nastavna aktivnost najkasnije uvrstilo u nastavu Glazbene kulture, a to se dogodilo da se ispoštuje psihološko načelo, tj. želje djece. U osnovnim školama, sviranje se provodi kao neobvezatno nastavno područje koje se također može provoditi kao izvannastavna aktivnost u sklopu ansambla ili orkestra. Sviranje u razredu se provodi tako što se razvija osjećaj, ritma, metra, precizne koordinacije i suradnje. Prema (Rojko, 2012) korist sviranja se svrstava u četiri skupine:

1. izvanglazbeni razlozi: razvijanje radnih navika, discipline, odgovornosti, kolektivnosti,
2. činjenice koje proizlaze od djeteta: da želi svirati i biti aktivno,
3. stručni razlozi: da sviranje pomaže u usvajanju glazbenih znanja,
4. estetski razlozi: da sviranje pridonosi razumijevanju glazbe, razvija glazbeni ukus i stvara aktivnog slušatelja glazbe.

Iako za pravi argument, zašto bi učenici trebali svirati, navodi onaj koji dolazi od djeteta i njegove želje za sviranjem i na koncu njegovog zadovoljstva tijekom sviranja.

Općenito, sviranje se krenulo uvoditi početkom 20. stoljeća pojavom i razvojem instrumentarija za osnovnu školu koje su pokrenuli Carl Orff i Jungendbewegung uvođenjem prirodnih instrumenata, odnosno uvođenjem prirodnog tjelesnog pokreta kojemu su dodane različite zvečke, bubnjevi i udaraljke, nama poznat kao Orffov instrumentarij. U Orffovom instrumentariju udaraljke se prema materijalu dijele na (Rojko, 2012):

- drvene ritamske udaraljke (kastanjete, štapići, zvečka, mali drveni bubanj),
- metalne ritamske udaraljke (trokutići, činela, praporci, tamburin),
- ritamske udaraljke s kožnom opnom (veliki i mali bubanj) koje mogu biti drvene, metalne i udaraljke s kožnom opnom te melodijske udaraljke koje su metalofon i ksilofon.

Melodijske udaraljke se dijele u dvije skupine (Njirić, 2001 prema Dobrota, 2012):

- melodijske udaraljke s metalnim pločicama (metalofon),
- melodijske udaraljke s drvenim pločicama (ksilofon).

Također, u školama se svira i na blokflautama i u novije vrijeme na sintetizatoru zvuka (sintisajzeru).

U našim obrazovnim ustanovama, sviranje se spominje i pojavljuje 1958. uz napomenu da se učenici trebaju osposobljavati za sviranje samo prema njihovim mogućnostima. U narednih nekoliko desetljeća nije se mijenjalo nastavno područje sviranja već se samo navodilo da bi učenike trebalo osposobiti za sviranje do nekog određenog stupnja. Od instrumenata koje bi učenici trebali svirati, prvo se navode prirodni instrumenti koje svako dijete posjeduje, a to su dlanovi i noge do raznovrsnih instrumenata kao što su triangel, cimbali, činele, zvečke, praporce, zvončici,... što nas navodi na zaključak da se radi o ranije spomenutom Orffovom instrumentariju (Rojko, 2012).

Glazbeni pedagozi sadašnjice smatraju kako instrumenti na kojima danas učenici sviraju u školama nisu pravi instrumenti, tj. da nisu dovoljno kvalitetni te učenici svirajući na njima ne mogu razviti višu razinu razumijevanja glazbe niti razviti vlastiti glazbeni ukus. „Sviranje u razredu u današnjoj školi bez ikakve je umjetničke vrijednosti. Barem su tri razloga za to: dostupni instrumenti (npr. instrumenti iz Orffove zbirke, blokflaute, „melodike“ i ostali školski instrumenti), njihova slaba kvaliteta, te nedostatak vremena za vježbanje“ (Rojko, 2012: 63).

U nastavi sviranja je prisutan još jedan problem – a to su kompetencije učitelja, tj. postavlja se pitanje: jesu li učitelji i nastavnici, koji provode aktivnost sviranja u nastavi Glazbene kulture, dovoljno kompetentni za provođenje aktivnosti sviranja s učenicima (Dobrota, 2012).

Nastavni program iz 2006., tj. otvoreni model navodi da se sviranje može uvesti u nastavu Glazbene kulture, ali pod uvjetom ako ga izvodi kompetentan nastavnik. U slučaju da nastavnik zna svirati, bilo bi dobro uvrstiti sviranje u nastavni sadržaj, a u slučaju da nastavnik nije dovoljno kompetentan da izvodi nastavno područje sviranja, preporučuje se usmjeriti učenike da se priključe u neki ansambl ili instrumentalni sastav u sklopu izvannastavnih aktivnosti (Rojko, 2012).

Dajući djeci instrumente potičemo muzikalnost i psihomotoriku, te razvitak dječjeg senzibiliteta za zvukove i njihove boje, stvaranje radne navike i atmosfere, tj. stvaranje glazbe koju treba shvatiti kao izražaj unutarnjih emocija odnosno da dijete iznese ono što misli i osjeća.

2.3. SLUŠANJE GLAZBE

Nastavno područje slušanja glazbe se prvi put pojavljuje u nastavnom programu 1950., ali samo kao preporuka, ne kao obavezno nastavno područje dok je 1972. program dobio konkretnije upute kao što su ilustracije pojedinih pojava, tj. instrumenata, glazbenih oblika, izražajnih elemenata te popis djela za slušanje. U nastavnom programu uz 1984. pojavljuje se i broj djela za slušanje koji je znatno veći nego u prijašnjem nastavnom programu. Međutim, slušanje glazbe se uvrstilo kao središnja aktivnost tek 2006. u otvorenom modelu nastave Glazbene kulture. Vrlo je bitno paziti na trajanje pojedine skladbe zbog ograničene pažnje kod djece, a kod odabira skladbi važno je odabrati zanimljive i korisne skladbe pomoću kojih će učenici doći do rješenja zadataka koje im nastavnik zada (Rojko, 2012).

Slušanjem glazbe razvija se sposobnost slušne koncentracije, mogućnost prepoznavanja određenih zvukova i boja ljudskog glasa i instrumenata (*Nastavni plan i program za osnovne škole*, 2006). Prema otvorenom modelu, nastavnik ima potpunu slobodu što se tiče odabira skladbi koje će se slušati u nastavi. „Nastavnikova dužnost je učenike upoznati sa svim pojavnim oblicima glazbe bilo da se radi o umjetničkoj, narodnoj ili jazz glazbi pa do popularnih žanrova svih vrsta“ (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006, 66).

Svako slušanje glazbe na nastavi Glazbene kulture treba i mora biti aktivno. Aktivno slušanje podrazumijeva da prije slušanja nastavnik daje konkretne zadatke vezane uz sastavnice glazbenog djela. Važno je napomenuti kako glazba teče, tj. nalazi se i događa u vremenu stoga jednokratno slušanje nikako ne dolazi u obzir jer, kako bi učenici uočili i zapamtili određene odlike neke skladbe i za njeno razumijevanje, tu istu skladbu moraju čuti više puta. Nije dovoljno skladbu poslušati jednom, tj. slušanje mora biti višekratno, kako bi učenici upoznali glazbu i stvorili kritičko mišljenje. Prije svakog narednog slušanja učenicima treba dati zadatke. Takvim, aktivnim, načinom slušanja glazbe radi se analiza glazbenog djela i općenito upoznavanje glazbe. Također, za vrijeme slušanja nastavnik mora zahtijevati potpuni mir i tišinu te koncentraciju, uz to nastavnik ne smije raditi ništa drugo već zajedno s učenicima slušati skladbu (Požgaj, 1988).

„Pripremajući se za sat glazbene kulture, nastavnik treba, preslušati odabranu skladbu i pripremiti zadatke koje učenici rješavaju za vrijeme slušanja glazbe“ (Požgaj, 1988: 63). Spomenuti ćemo i ilustrativno slušanje koje prvenstveno služi za upoznavanje instrumenata, stilskih razdoblja te pjevačkih glasova. Ilustrativno slušanje također treba težiti aktivnom slušanju glazbe (Šulentić Begić, 2010).

Nastavnik ima slobodu izbora što se tiče odabira skladbi za pojedini sat, ali one moraju poštovati psihološko i estetsko načelo. Tako skladbe mogu biti instrumentalne, vokalno-instrumentalne ili glazbene priče. Važno je da odabrane skladbe budu umjetnički vrijedne i kvalitetne kako bi došle do učenika uz primjenu određenih metodičkih postupaka. Bitno je da se tijekom slušanja glazbe ne stvaraju izvanglazbene asocijacije koji bi zanemarile glazbene sastavnice glazbe. A kako bi se izbjeglo stvaranje nepotrebnih izvanglazbenih zaključaka, potrebni su zadaci koji se odnose na skladbu koju učenici slušaju, a nikako na izvanglazbeni sadržaj na što nas ponekad asociraju naslovi pojedinih skladbi kao što su *Pogrebni marš*, *Proljeće*, *Samostan*, *Vojnička koračnica*, *Sunčana polja*... Konkretni zadaci prije slušanja mogu biti da učenici odrede tempo, dinamiku, izvođače, oblik i ugođaj skladbe. Do rješenja zadataka se dolazi višekratnim slušanjem čime se izbjegava puko teoretiziranje koje je nepotrebno. Pasivno slušanje je slušanje bez usmjerenja pažnje, tj. pasivnim slušanjem učenik prima informaciju odnosno vanjski zvuk, ali ga ne obradi, a da bi došlo do obrade tako primljenog zvuka potrebni su, gore navedeni, zadaci (Rojko, 2012).

„Naš je zadatak da pomognemo učenicima, u tome, da ih naučimo kako slušati i što slušati. Umjesto praznih priča o „stvaranju raspoloženja“ učenicima treba prije slušanja dati jasne zadatke u vezi sa slušanjem: što treba slušati u skladbi. Učenike je, prije slušanja, bitno pripremiti na aktivno slušanje tj. slušanje sa zadacima. Zadaci mogu biti jednostavni – od opažanja izvođača (instrumenata, glasova, ansambla), preko praćenja teme i njezinih preobrazbi, ritma, tempa, dinamike itd., do vrlo kompleksnih, kao što je, recimo, opažanje složenijih glazbenih oblika“ (Rojko, 2012: 80). Aktivno slušanje možemo postići aktivnostima kao što su pjevanje teme ako je tema lako pamtljiva i primjerena što će im kasnije pomoći u prepoznavanju.

Bitno je da učenike ne navodimo na neke izvanglazbene asocijacije, tj. učenike ne bi trebalo navoditi da slušajući skladbu zamišljaju neku životnu situaciju već konkretno da obrate pozornost na zadatke. Ako prije slušanja ne damo učenicima nikakve zadatke i smjernice na što bi trebali obratiti pažnju, učenici neće niti najmanje doživjeti glazbu te svako novo slušanje, čak i ono višekratno bez zadataka, neće biti od nikakve koristi. Cilj slušanja je upoznati glazbu kao takvu, upoznati ju i razviti glazbeni ukus. „Analize koje se provode u školi moraju biti slušne analize i mogu ići do onih detalja, do one dubine do koje se može doprijeti sluhom“ (Rojko, 2012: 86).

Otvoreni model nastave glazbe daje mogućnost postizanja ugodne razredne atmosfere samim time što učenici mogu otvoreno razgovarati o odslušanoj glazbi jer se razgovorom

najbolje izražava ono što osjećamo, a što je ujedno i bitno kakav će utisak glazba ostaviti na slušatelja, u ovom slučaju na učenika. Učenici će na određene odslušane skladbe različito reagirati, i na svakog učenika će ona drukčije utjecati te je bitno da nastavnik, primjerenim zadacima prije slušanja, učenike navodi na odgovore (Rojko, 2012).

2.4. GLAZBENE IGRE

Glazbene igre se realiziraju tako da one uključuju glazbene aktivnosti: pjevanje i/ili sviranje i/ili slušanje glazbe i /ili pokret. Igre su jedan od najučinkovitijih načina kako bi se glazbene aktivnosti realizirale na kreativan i originalan način. Kroz glazbene igre se neposredno utječe na razvoj glazbenih sposobnosti učenika, slušnu radoznalost kojom se ujedno razvija kreativnost. Temelje za razvoj kreativnih aktivnosti u nastavi postavio je Carl Orff koji je učenicima omogućio da sami stvaraju i izvode glazbu već spomenutim instrumentarijem u koji je postepeno uvodio udaraljke te melodijske udaraljke po uzoru na Gamelan orkestar, a kasnije uvodi i mnoga druga glazbala. Orff-Schulwerk je bio koncept čija je ideja bila spojiti glazbu, ples i govor kroz faze (Rojko, 2012).

Tako je razvoj glazbenog stvaralaštva počinjao otkrivanjem zvukova, ritmiziranim govorom, pucketanjem prstiju, pljeskanjem, sviranjem instrumenata, pjevanjem i na koncu improvizacijom tijekom koje se razvijaju djetetove vještine sve do te razine da djeca mogu sama oblikovati i smišljati nove glazbene obrasce (Orff, 1963 prema Rojko, 2012).

Emociju i kreativnost u nastavi možemo realizirati kroz glazbene igre koje Šulentić Begić (2016) dijeli na:

- Glazbene igre s pjevanjem
- Glazbene igre s ritmovima/melodijama/tonovima
- Glazbene igre uz slušanje glazbe.

Glazbene igre je bitno uvoditi u nastavu jer njima utječemo na razvoj glazbenih sposobnosti učenika. Osim toga, glazbenim igrama se razvijaju djetetove motoričke, senzorne, afektivne, socijalne, kognitivne i konativne mogućnosti kroz koje učenici stječu kontrolu nad onime što su zapravo i prije mogli samo što nisu imali priliku i način na koji bi došli do toga. Kada učenik do nekog zaključka dođe samostalno, time stvara pozitivnu sliku o sebi, gradi samopouzdanje i osjećaj ugode te samim time i osjećaj radosti i ponosa, te nakon takvog uspjeha, učenik dobije volju i želju da takvim koracima nastavi (Duran, 2001).

U literaturi razlikujemo:

- *Igre s pjevanjem* – u ovakvim glazbenim igrama pjesma i pjevanje su temelj izvođenja. Ovakve igre se izvode bez instrumentalne pratnje uz pokrete. Mogu se podijeliti na: igre s pjevanjem u krugu - u kolu, igre u koloni, igre slobodnih oblika i igre mješovitih oblika. Neke od igara s pjevanjem su: *Ne zaboravi stihove*, *Tko pjeva*, *Tko se oglasio...* (Tablica 1.)
- *Igre s ritmovima, melodijama ili tonovima* – u ovakvim glazbenim igrama učenici trebaju prepoznati ili memorirati ritamsku ili melodijsku frazu ili razlikovati visinu tona. Princip je jednostavan, nastavnik zada učenicima određeni ritmički obrazac pljeskanjem ili pjevanjem melodije, a učenici za nastavnikom isto ponove. Neke od igara s ritmovima, melodijama ili tonovima su: *Ritamski kružići*, *Ritamska igra jeke*, *Dan – Noć*, *Glazbeni kviz (s instrumentima, skladbama ili pjesmicama)*, *Visina tona*, *Melodijski kružići*,...
- *Igre uz slušanje glazbe* – u ovakvim glazbenim igrama bitan je pokret koji treba biti usklađen s ritmom ili mjerom skladbe. U ovakve igre spadaju skladbe kojima su izražene određene glazbene sastavnice, npr. ritam, mjera, glazbalo. Neke od igara uz slušanje glazbe su: *Glazbene stolice*, *Vlakić*, *Ples s balonima*, *Ledena kraljica*, *Dirigent*, ... (Šulentić Begić, 2016).

Glazbene igre se mogu integrirati u gotovu svaku pjesmu koja se obrađuje na nastavi Glazbene kulture, samo je bitno koliko je pojedinai nastavnik kreativan i voljan s djecom provoditi glazbene igre. Pjesme koje će se izvoditi uz igru, bitno je prije uvođenja same igre, dobro naučiti kako bi se učenici mogli bezbrižno mogli posvetiti uvođenjem nove aktivnosti uz pjevanje. Učenici će biti najuspješniji ako su pravila igre i sama pjesmica vrlo jednostavni i lako pamtljivi. Njima se razvijaju sposobnosti učenika da pokretima izraze glazbu, njezin karakter ili pak neka njezina izražajna sredstva. Učenici pomoću glazbenih igara usklađuju pokrete i glazbu, a to sve ne bi bilo moguće ako aktivno ne slušaju i osjećaju glazbu. Glazbene igre bi trebale pomoći nastavnicima u stvaranju pozitivnog ozračja u razredu te samim time stvaranjem pozitivnih emocija, ujedno ona znanja koja su učenici stekli kroz glazbene igre – zasigurno će im ostati u dugoročnom pamćenju (Manasteriotti, 1986).

Tablica 1. *Glazbene igre s pjevanjem* (Šulentić Begić, 2016: 137)

Glazbene igre s pjevanjem
<i>Igra uz pjevanje pjesme</i> – djeca pjevaju pjesmu i oponašaju tekst pjesme pokretima u ritmu pjesme (hodanje, trčanje, poskakivanje, kretnje ruku – sijanje, okapanje, češljanje i sl.). Igre uz pjevanje pjesme mogu biti u kolu (krugu), koloni, slobodnih oblika i mješovitih oblika.
<i>Tko pjeva I</i> – jedan je učenik pred pločom leđima okrenut razredu. Netko od učenika u razredu pjeva pjesmu, učenik pred pločom pogađa tko je to. Ako je igra prelagana, učenik pred pločom prepoznaje pjevače u paru. Kad učenik pred pločom pogodi pjevača, on ga zamjenjuje pred pločom i igra se nastavlja
<i>Tko pjeva II</i> – učenici sjede zatvorenih očiju. Učitelj pjeva poznatu pjesmu koračajući razredom i dodirne nekog učenika koji zatim nastavlja pjesmu. Ostali pogađaju pjevača. Ako je igra učenicima prelagana, učenici pjevaju u paru, tj. Učitelj odabere dva učenika koji istovremeno pjevaju.
<i>Ne zaboravi stihove</i> – Nekoliko učenika izvlači papiriće sa stihovima pjesama koje su pjevane tijekom godine. Zadatak je učenika prepoznati pjesmu i pjevati je zadanim stihom. Nakon toga razred pjeva cijelu pjesmu.

Uz okolinu iz koje dolaze na nastavu, bitna je i okolina u kojoj se učenici nalaze na nastavi. Tako u nastavnoj okolini koja mora biti zvukovno ambijentalno obogaćena, učenike treba uključiti u razne igre i glazbene aktivnosti, promatrati učenikovu pažnju, reakciju i aktivnost u toku glazbenog obogaćivanja. Identificirati učenike s posebno izraženim emocionalnim reakcijama ili kvalitetom glazbene aktivnosti, za takve učenike potrebno je osigurati dodatne glazbene aktivnosti kao što su dodatno slušanje ili posjeti glazbenim predstavama, operama, mjuziklima i slično.

3. ISTRAŽIVAČKI DIO: UTJECAJ GLAZBENIH AKTIVNOSTI NA EMOCIJE UČENIKA

3.1. OPIS TIJEKA ISTRAŽIVANJA

Tema istraživanja je utjecaj glazbenih aktivnosti u nastavi Glazbene kulture na emocije učenika. Ovim istraživanjem pokušali smo istražiti kako određena glazbena aktivnost (*pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre/pokret*) utječe na učenike. Djeluje li provedba glazbenih aktivnosti na nastavi pozitivno ili negativno na učenike. Istraživanje se odvijalo tijekom drugog polugodišta školske godine 2018./2019. u OŠ fra Kaje Adžića u Pleternici kroz praćenje jednog odnosno dva nastavna sata Glazbene kulture za svaki razredni odjel. U četvrtom razredu pratili smo jedan sat, a od petog do osmog razreda po dva sata, tj. pratili smo ukupno devet sati. Dnevnici praćenja, zabilježili smo bitne promjene koje su se dešavale na nastavi Glazbene kulture tijekom provođenja određene glazbene aktivnosti. Anketni upitnik je obuhvatio ukupno 184 učenika (4. = 13; 5. = 45; 6. = 50; 7. = 37; 8. = 39).

3.2. CILJ ISTRAŽIVANJA I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Cilj istraživanja bio je ispitati utječu li glazbene aktivnosti na stvaranje pozitivnih i/ili negativnih emocija kod učenika na nastavi Glazbene kulture. Očekivalo se da će rezultati istraživanja potvrditi kako određene glazbene aktivnosti utječu na emocije učenika te uspješnost izvedbe nastavnog sata Glazbene kulture.

Istraživanje se provelo temeljem sljedećih istraživačkih pitanja:

- Utječe li određena glazbena aktivnost na stvaranje emocija kod učenika?
- Utječu li glazbene aktivnosti na nastavi Glazbene kulture na stvaranje pozitivnih emocija kod učenika?
- Utječu li glazbene aktivnosti na nastavi Glazbene kulture na stvaranje negativnih emocija kod učenika?
- Dominiraju li u nastavi kod učenika pozitivne ili negativne emocije?

3.3. POSTUPCI I INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA

Podaci su prikupljeni pomoću postupaka sustavnog promatranja (praćenje nastavnih sati) te anketnog upitnika na kraju svakoga sata. Instrumenti istraživanja su dnevnik praćenja nastavnih sati i anketni upitnik. Dnevnik praćenja obuhvaća tijek nastavnog sata te vlastita zapažanja nakon provedenog nastavnog sata, tj. nakon provedene glazbene aktivnosti. Dnevnik praćenja obuhvaća devet nastavnih sati Glazbene kulture provedenih u jednom četvrtom razredu, te u dva peta, šesta, sedma i osma razreda.

Anketni upitnik se sastoji od odabira glazbene aktivnosti koja je tijekom sata provedena (*pjevanje, slušanje glazbe, sviranje i glazbene igre/pokret*) te ponuđenih emocija (*važno, znatiželjno, lijepo, sretno, uzbuđeno, zbunjeno, tužno, dosadno, uplašeno i zabrinuto*) koje su navedene glazbene aktivnosti pobudile u učenicima. Učenici su se zaokruživanjem odlučili za emociju koju je u njima potaknula pojedina glazbena aktivnost.

3.3.1. Dnevnik sustavnog promatranja nastave Glazbene kulture

Nadnevak: 15.ožujka 2019. Razredni odjel: 4.a Nastavna jedinica: R. Rogers: <i>Do, re, mi</i> (solmizacija), B. Bjelinski: <i>Pjesma cipela</i>	
UVODNI DIO	Učenici su na početku sata ponavljali pjesme koje su učili na prethodnim satima. Pjesme koje su pjevali bile su: <i>Ha, ha, ha, ho, ho, ho</i> i <i>Ja posijah lan</i> iz prvog polugodišta.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>Do, re, mi</i>) Glazbena aktivnost – slušanje (B. Bjelinski: <i>Pjesma cipela</i>) Glazbena aktivnost – glazbena igra (vlakić) Nakon što su učenici zajedno s nastavnicom ponovili pjesme <i>Ha, ha, ha, ho, ho, ho</i> i <i>Ja posijah lan</i>, slijedilo je učenje nove pjesme. Pjesma koju su učili bila je <i>Do, re, mi</i> R. Rogersa. Prije učenja pjesme, učenici zajedno s nastavnicom čitaju tekst te razgovaraju o pročitanome. Učenici su se tijekom čitanja pjesme smijali te došli do zaključka da je tekst šaljiv. Nakon upoznavanja s tekstom, slijedilo je učenje pjesme po dijelovima. Nastavnica je najprije sama otpjevala pjesmu u cijelosti te su pjesmu učili po dijelovima. Nakon pjevanja pjesme, razgovarali su o tekstu i nastavnica je rekla učenicima da se svaki ton od <i>do</i> ' ima svoje mjesto u notnom crtovlju. Nastavnica je na ploči napisala sve spomenute tonove te ispod njih nazive. Nakon što je nastavnica napisala sve tonove i solmizaciju, govori im da će sada napisane tonove i otpjevati uzlazno i silazno. Učenici su zajedno s nastavnicom pjevali tonove neutralnim slogom te im sada nastavnica govori da umjesto neutralnog sloga, u ovom slučaju <i>na</i>, pjevaju solmizacijom odnosno slogovima koji su napisani ispod svakog tona. Učenici su uspješno otpjevali solmizaciju uzlazno i silazno. Slijedilo je slušanje glazbenog primjera <i>Pjesma cipela</i> B. Bjelinskog uz zadatke da učenici odrede izvođače, tempo skladbe te ugođaj. Nakon slušanja učenici su zaključili da je pjesma vesela te da je izvodi dječji zbor uz pratnju klavira.

ZAVRŠNI DIO	Na kraju sata, nastavnica je rekla učenicima da se ustanu i stanu u vlakić te da će uz slušanje <i>Pjesme cipela</i> koračati, ali koračati tako da prate ritam skladbe. Glazbenu igru su ponovili dva puta.
Moja zapažanja	
Tijekom čitanja teksta pjesme <i>Do, re, mi</i>, učenici su bili vedri i raspoloženi, jer je sam tekst pjesme vrlo šaljiv. Pjesmu su vrlo brzo naučili jer ih je privukao tekst i melodija kada je pjesmu otpjevala nastavnica. Nakon uspješno naučene pjesme, učenici su naučili i što je solmizacija, te su pažljivo pratili što će nastavnica napisati ispod svakog tona na ploči. Neki učenici su i otprije znali solmizaciju dok su se neki učenici prvi put susreli s pojmom solmizacije. Tijekom slušanja <i>Pjesme cipela</i>, učenici su se nesvjesno krenuli njihat na mjestu kao da su znali da će kraj sada biti glazbena igra u kojoj će u vlakiću koračati razredom. Nakon što im je nastavnica najavila glazbenu igru, učenici su sretno ustali s mjesta i pratili upute koje im je davala nastavnica. U razredu je vladala vrlo ugodna i pozitivna atmosfera, pogotovo na kraju sata jer je glazbena igra dodatno poboljšala raspoloženje učenika.	

Nadnevak: 12. veljače 2019.

Razredni odjel: 5.e

Nastavna jedinica: Udaraljke

UVODNI DIO	Na početku sata, nastavnica govori učenicima da pokrenu tablete te otvore u aplikaciji <i>Glazbeni krug 5</i> temu <i>Udaraljke</i> . Prije usvajanja nove teme, učenici su kucali dobe i izgovarali u ritmu pjesmu „Četka“.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>Alken drum</i>) Nastavnica govori učenicima da otvore udžbenike na stranici 43. na kojoj se nalazi pjesma <i>Alken drum</i> . Učenici prvo čitaju pjesmu te nakon čitanja nastavnica ju je otpjevala u cijelosti, a zatim odmah s učenicima. Nakon pjevanja pjesmice učenici su slušali i gledali primjere za udaraljke te rješavali kviz na tabletima.
ZAVRŠNI DIO	Nakon što su usvojili cjelinu vezanu za udaraljke, učenici su zajedno s nastavnicom iz udžbenika čitali tekst o udaraljka.
Moja zapažanja	
Sat je započeo tako što su učenici otvorili aplikaciju <i>Glazbeni krug 5</i> na svojim tabletima i pripremili se za temu koju će danas raditi, a to su bile <i>Udaraljke</i> . Učenici su zajedno s nastavnicom kucali i izgovarali pjesmu <i>Četka</i> koju su na prethodnom satu učili. Učenici su se posebno razveselili što će ponoviti pjesmu <i>Četka</i> jer uz izgovaranje teksta, kucaju i dobe. Nakon ponavljanja pjesmice <i>Četka</i> , učenici će naučiti pjevati pjesmicu <i>Alken drum</i> . Pjesmicu je prvo otpjevala nastavnica i zatim su pjesmicu pjevali učenici (nije bilo učenja pjesmice po dijelovima). Nakon pjevanja, slijedio je razgovor o nepoznatim riječima. Učenicima su, većina, riječi bile poznate.	

Učenici su gledali i slušali primjere za udaraljke te ih je nastavnica nakon odgledanih primjera pitala što su na početku svirači koristili kao udaraljke (odgovor: štapove). Primjer koji je slijedio odnosio se na gajde i tradicijsku glazbu; učenici nisu imali konkretnih zadataka vezano za ovu glazbenu aktivnost. Učenici su se upoznali s udaraljka s određenom i neodređenom visinom tona tako što su čitali tekst iz knjige. Nakon čitanja teksta, učenici su rješavali kviz koji se nalazio u aplikaciji na tabletima.

Nadnevak: 12.ožujka 2019. Razredni odjel: 5.f Nastavna jedinica: Dalmacija	
UVODNI DIO	Na početku sata učenici su ponovili pjesmu koju su učili na prethodnom satu. Pjesma koju su pjevali bila je <i>Marice, dušo, Marice, srce</i>. Nakon ponavljanja pjesme s prošlog sata, nastavnica je rekla učenicima da otvore udžbenike na stranicama na kojima se nalazi nastavna jedinica koja govori o Dalmaciji.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>Falile se Kaštelanke</i>) Glazbena aktivnost – slušanje (slušanje primjera za Dalmaciju) Učenici su čitali sadržaj iz udžbenika o Dalmaciji, tj. o tradicionalnoj glazbi u Dalmaciji. Nakon čitanja, učenici su zajedno s nastavnicom gledali videozapis o poznatom plesu <i>lindó</i>. Zadatak, prije gledanja i slušanja primjera, je bio da uoče izvođače, jezik i ugođaj. Učenici su nakon odgledanog i odslušanog primjera primijetili da je jezik hrvatski, ali na čakavskom narječju te da neke riječi nisu razumjeli. Ugođaj je bio veseo i vedar jer se plesalo. Sljedeći primjer bio je primjer za klapu <i>Pivat ćemo stare pisme</i>, uz zadatke da se odrede izvođači, jezik i ugođaj. Učenici su odgovorili da se, također, radi o čakavskom narječju, te da je pjevanje grupno, odnosno klapsko uz pratnju tradicionalnog instrumenta – mandoline. Sljedeći primjer bio je <i>Moreška</i> uz zadatke da se odrede izvođači. Primjer je bio specifičan jer je prikazivao viteške borbe koje su se dešavale u ono doba te su učenici došli do zaključka da mačevi stvaraju ritam. <i>Šibenska balada</i> bio je idući primjer uz zadatak da učenici dobro obrate pažnju što čuju. Učenici su čuli more, galebove, a od instrumenata mandolinu te klapu koja je pjevala. Nakon slušanja, slijedilo je učenje pjesme <i>Falile se Kaštelanke</i>. Učenici su zajedno s nastavnicom najprije pročitali tekst pjesme te razgovarali o nepoznatim riječima. Nakon razgovora o tekstu, pjesmu su učili pjevati na način da je nastavnica prvo otpjevala cijelu pjesmu te su ju onda učili po dijelovima. Učenici su vrlo brzo naučili pjesmu te su nastavili čitati tekst iz udžbenika. U udžbeniku

	su čitali o tradicionalnim instrumentima u Dalmaciji. Tako su saznali da riječ mandolina dolazi od riječi mandola što znači badem. Tekst su potkrijepili primjerom <i>Trogirska kvadrila</i> uz zadatak da odrede instrumente koji su čuli. Učenici su nakon odslušanog primjera uočili mandolinu i gitare.
ZAVRŠNI DIO	Za kraj sata učenici su ponovili pjesmu koju su naučili na satu <i>Falile se Kaštelanke</i>. Nakon pjevanja pjesme, učenici su ponavljali što su danas na satu naučili. Razgovarali su o tradicionalnim instrumentima u Dalmaciji, kako se pojedini instrument svira, konkretno mandolina, kako se plesalo u Dalmaciji.
Moja zapažanja	
Početak sata je bio vrlo dinamičan jer su učenici ponavljali pjesmu <i>Marice, dušo, Marice, srce</i>. Vidjelo se po reakciji učenika da im je ta pjesma vrlo draga jer su ju pjevali ujednačeno i lijepo. Kako je sat veselo krenuo, tako se i nastavio u središnjem dijelu. Učenici su sa zanimanjem gledali primjere koji opisuju Dalmaciju, ispitivali su nastavnicu o plesovima, kako su ih učili, o sviranju, kako su učili svirati, jesu li tada postojale glazbene škole. Primjeri o klapama su im bili posebno zanimljivi jer im je takvo pjevanje manje poznato, odnosno vidjeli su klape samo na televiziji. Slušajući i gledajući primjere, učenici su imali različite reakcije. Primjerice, kada su slušali i gledali primjer o viteškim borbama, zanimalo ih je jesu li se ljudi stvarno tako borili i ujedno pjevali i svirali. Kada su slušali primjer <i>Šibenska balada</i>, obuzela ih je sjeta te je u učionici bila potpuna tišina. Nakon odslušanog primjera učenici su bili dosta zamišljeni te dok su razgovarali, rekli su da im je šum mora i glasanje galebova bilo tužno. Tijekom pjevanja pjesme <i>Hvalile se Kaštelanke</i>, učenici su bili vidno raspoloženi i sretni, jer je pjesma odavala takav prizvuk i imala veseli ugođaj. Ponavljajući naučeno, učenici su bili sretni i zadovoljni jer su zapamtili većinu onoga što su na današnjem satu naučili.	

Nadnevak: 12.veljače 2019.

Razredni odjel: 6.e

Nastavna jedinica: *U našeg Marina, Marice dušo, Marice, srce, triola*

UVODNI DIO	Na početku sata, učenici su zajedno s nastavnicom ponavljali gradivo naučeno na prethodnim satima. Ponavljali su gradivo o trzalačkim instrumentima.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>U našeg Marina</i>) Učenici su učili pjesmu <i>U našeg Marina</i>, razgovarali o nepoznatim riječima, upoznali se s triolom pomoću ritamskih primjera iz knjige. Učenici su, na isti način, naučili još jednu pjesmu <i>Marice, dušo, Marice srce</i>. Nastavnica je pjevala prvi dio pjesme koji su učenici nakon nje ponovili, zatim je nastavnica pjevala drugi dio pjesme te su učenici ponovili. Nakon pjevanja pjesme, nastavnica je na ploču napisala ritam <i>ta-fa-te-fe, ta-te, ta-fe-te, ta-te-fe</i> te s učenicima naučila novu ritamsku figuru. Nakon pjevanja pjesmice, učenici su naučili kucati i izgovarati pjesmu <i>Sastale se jednog dana, životinje raznih strana</i>. Prvo je nastavnica izgovarala i kucala primjer, a nakon nje su učenici u cijelosti ponovili primjer.
ZAVRŠNI DIO	Pred kraj sata, učenici su zajedno s nastavnicom, ponavljali naučene pjesmice. Nakon pjevanja pjesmica, učenici su ponovili i pjesmu <i>Sastale se jednog dana, životinje raznih strana</i> uz kucanje i izgovaranje.
Moja zapažanja	

Učenici su na početku sata ponavljali naučeno o trzalačkim instrumentima. Na stranici br.23 u udžbeniku *Svijet glazbe*, učenici su čitali tekst nove pjesme *U našeg Marina*, koju će danas naučiti, te su nakon čitanja teksta razgovarali o nepoznatim riječima. Učenici su imali različite reakcije na tekst pjesme. Od zbunjenosti oko nekih riječi do oduševljenja kako imaju priliku pjevati na čakavskom narječju. Nakon razgovora, nastavnica je otpjevala pjesmicu u cijelosti. Učenici su odmah pjevali pjesmu u cijelosti (nije bilo učenja pjesme po dijelovima). Nakon što su naučili novu pjesmu, učenici su čitali tekst u udžbeniku koji se nalazio ispod pjesme. Učenici su naučili triolu tako što su kucali i izgovarali navedeni primjer:

Učenici su uspješno usvojili ritamsku figuru triolu te je uslijedilo učenje nove pjesme *Marice dušo, Marice srce*. Nakon čitanja teksta pjesme, nastavnica je otpjevala pjesmicu u cijelosti. Pjesmu koju su naučili pjevati *Marice dušo, Marice srce*, sada su i poslušali u izvedbi klape. Učenicima je posebno bila zanimljiva izvedba jer su ju izvodili izvorni govornici čakavskog narječja što im je ujedno bilo i vrlo šaljivo te su pjesmicu pokušali otpjevati na isti takav način. U udžbeniku na stranici 28. nalazio se primjer *Sastale se jednog dana, životinje raznih strana*. Primjer su ponavljali nekoliko puta jer su teško spajali kucanje i izgovor riječi. Primjer su izgovarale i kucale prvo djevojčice, a zatim obrnuto, prvo dječaci pa djevojčice. Tijekom kucanja primjera, učenici su bili natjecateljski raspoloženi, tko će bolje otkucati primjer: djevojčice ili dječaci.

Na kraju sata učenici su ponavljali naučene pjesme *U našeg Marina i Marice dušo, Marice srce*. Učenici su bili vrlo veseli i raspoloženi na kraju sata. Najviše im se svidjelo što su dobili priliku pjevati na jednom od hrvatskih narječja – čakavskom. Tijekom sata, učenici su se puno smijali i pozitivno reagirali.

Nadnevak: 14.ožujka 2019.

Razredni odjel: 6.a

Nastavna jedinica: Glazbala s tipkama

UVODNI DIO	Sat započinje ponavljanjem pjesama s prethodnih sati. Pjesme koje su učenici zajedno s nastavnicom ponavljali bile su <i>U našeg Marina</i> i <i>Marice dušo, Marice srce</i>. Nastavnica najavljuje temu današnjeg sata tako da pita učenike jesu li nekada svirali neki instrument na što učenici imaju razne odgovore: od onih koji nisu ništa svirali, do onih koji su svirali više instrumenata.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – ritamski primjer <i>Životinjski zemljopis</i> Glazbena aktivnost – slušanje (slušanje primjera za instrumente s tipkama) Nastavnica govori učenicima da otvore udžbenike na stranici na kojoj se nalazi nastavna jedinica o glazbalima s tipkama. Učenici čitaju tekst o glazbalima s tipkama. Prvi primjer bio je <i>Kokoš J. P. Rameaua</i>, tj. primjer za čembalo. Nastavnica prije slušanja daje učenicima zadatak da odrede instrument, ugođaj i tempo skladbe. Nakon slušanja slijedio je razgovor o odslušanoj skladbi te im nastavnica govori kako je ovo bio primjer za čembalo. Nastavnica na ploču piše naziv skladatelja i naziv skladbe. Idući primjer <i>Za Elizu</i> bio je za glasovir <i>L. van Beethovena</i> uz iste zadatke. Učenici su brzo zaključili da je instrument koji su čuli bio klavir. Nakon slušanja nastavnica na ploču piše naziv skladatelja i naziv skladbe. Idući primjer <i>Libertango</i> bio je za harmoniku <i>A. Piazzolle</i> uz iste zadatke. Učenici su zaključili da su čuli harmoniku te da im je taj instrument vrlo poznat. Sljedeći primjer <i>Ples šećerne vile</i> bio je za čelestu <i>P. I. Čajkovskog</i> uz iste zadatke. Učenici su nakon slušanja rekli da ih odslušana skladba podsjeća na neku bajku i da im se baš sviđa. Nastavnica piše ime skladatelja i ime skladbe na ploču. Zadnji primjer koji su slušali bio je <i>Toccata i fuga u d-molu</i> za orgulje <i>J. S. Bacha</i> uz iste zadatke. Učenici su, nakon slušanja skladbe, zaključili da se radi o orguljama te da im skladba zvuči strašno. Nakon slušanja svih primjera, učenici su čitali tekst u udžbeniku o svakom odslušanom instrumentu.

ZAVRŠNI DIO	Na kraju sata učenici su ponavljali ritamski primjer <i>Životinjski zemljopis</i> na način da su kucali dobe i izgovarali riječi pjesme u ritmu. Nakon ponavljanja ritamskog primjera – učenici su zajedno s nastavnicom ponavljali što su danas naučili na satu o instrumentima s tipkama.
Moja zapažanja	
Učenici su pjevali pjesme s prethodnih sati vrlo izražajno i lijepo, neki učenici su pjesme pjevali i napamet. Nakon pjevanja pjesama bili su vrlo veseli i zadovoljni time kako su otpjevali. Tijekom sata učenici su vrlo dobro reagirali na svako postavljeno pitanje i zadatak. Bili su vrlo aktivni i pažljivi što se moglo zaključiti po njihovim odgovorima nakon odslušanih primjera. Nakon slušanja skladbe <i>Ples šećerne vile P. I. Čajkovskog</i> učenici su različito reagirali, neki su se oduševili kako čelesta zvuči te rekli da bi željeli svirati taj instrument. Tijekom slušanja skladbe <i>Toccata i fuga u d-molu J. S. Bacha</i>, učenici su bili iznenađeni kako skladba može tako strašno zvučati, te im se nije pretjerano svidjela navodeći da ih podsjeća na horor film, dok je nekolicini drugih učenika skladba bila lijepa i da ih podsjeća na velike crkve i katedrale. Kraj sata obilježilo je ponavljanje ritamskog primjera <i>Životinjski zemljopis</i> na što su se učenici posebno obradovali jer vole ritamske primjere.	

Nadnevak: 12.veljače 2019.

Razredni odjel: 7.e

Nastavna jedinica: Limeni puhački instrumenti

UVODNI DIO	Ponavljjanje gradiva s prethodnog sata. Učenici su na početku sata kratko ponovili gradivo s prethodnog sata. Međusobno su podijeli papire na kojima se nalazila pjesma <i>Gitare u mom srcu</i> koju će danas naučiti pjevati.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>Gitare u mom srcu</i>) Glazbena aktivnost – slušanje (slušanje primjera za puhačke instrumente) Učenici su zajedno s nastavnicom učili novu pjesmu <i>Gitare u mom srcu</i>. Učenici su se javljali za čitanje teksta pjesme, a nakon čitanja teksta, nastavnica je u cijelosti otpjevala pjesmu. Slijedilo je učenje pjesme po dijelovima. Prvi dio je pjevala nastavnica te su učenici ponavljali, isto su svladali i drugi dio pjesme te u konačnici zajedno otpjevali pjesmu. Nakon učenja nove pjesme, učenici su na stranici 55 u udžbeniku <i>Svijet glazbe 7</i>, čitali tekst o limenim puhačkim instrumentima. Primjer za trubu bio je potkrijepljen primjerom <i>Elle Fitzgerald – Summertime</i> (prije slušanja primjera, nije bilo zadatka već je nastavnica nakon odslušanog primjera učenicima postavljala pitanja vezana za izvedbu). Nastavnica im je, kao asocijaciju za rog, rekla da se većinom koristi o opisu prirode, odnosno da ga koriste lovci. Nakon slušanja primjera, učenici su u bilježnici zapisivali ono što im je nastavnica diktirala o limenim puhačkim instrumentima.
ZAVRŠNI DIO	Na kraju sata učenici su ponavljali naučeno gradivo o limenim puhačkim instrumentima. Nakon ponavljanja naučenog, učenici su zajedno s nastavnicom ponovili i pjesmu koju su danas naučili <i>Gitare u mom srcu</i>.

Moja zapažanja

Učenici su na početku sata kratko ponovili gradivo s prethodnog sata. Međusobno su podijeli papire na kojima se nalazila pjesma *Gitare u mom srcu* koju će danas naučiti pjevati. Nakon što je nastavnica najavila čitanje pjesme, učenici su se javljali tko će pročitati tekst. Nakon što su se upoznali s tekstom, učili su pjesmu po dijelovima. Učenici su oduševljeno prihvatili pjesmu i brzo ju naučili. Tijekom slušanja pjesme *Elle Fitzgerald – Summertime*, koja je bila primjer za trubu, učenici su različito reagirali. Neki od učenika su, nakon odslušane pjesme, bili tužni zbog melodije, dok su neki od učenika bili uplašeni jer ih je pjesma podsjećala na glazbu iz horor filma. Nakon primjera za trubu slijedilo je slušanje zvukova raznih puhačkih instrumenata. Kako su slušali primjere za pojedini instrument – učenici su oponašali zvuk tog instrumenta. Pozitivno su reagirali na primjere i tražili od nastavnice da još jednom poslušaju sve primjere za instrumente.

Na kraju sata su ponavljali pjesmu *Gitare u mom srcu* i po dinamičnosti pjevanja moglo se zaključiti kako im se pjesma vrlo svidjela.

Nadnevak: 12.ožujka 2019.

Razredni odjel: 7.f

Nastavna jedinica: *Pauk*, sinkopa

UVODNI DIO	Na početku sata učenici su zajedno s nastavnicom ponavljali pjesme koju su naučili na prošlom satu. Pjesme koje su ponavljali bile su <i>Greensleeves</i> i <i>Dođi na moju barku</i> .
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>Pauk</i>) Nakon što su ponovili naučene pjesme, učenici su u udžbeniku otvorili stranicu na kojoj se nalazi pjesma <i>Pauk</i>. Učenici su čitali tekst pjesme i upoznavali se s tematikom i nepoznatim riječima. Nakon razgovora o tekstu, slijedio je razgovor o ritmu, mjeri, oznakama za dinamiku i ostalim obilježjima koje su uočili u pjesmi. Nakon razgovora, učenici su zajedno s nastavnicom kucali ritam u pjesmi <i>Pauk</i>. Uočili su nešto s čim se prije nisu susretali, a to je ritamska figura <i>sinkopa</i>. Nastavnica je učenicima objasnila kako se kuca i izgovara sinkopa te su učenici za njom ponovili. Nastavnica je na ploču napisala sinkopu i izgovor sinkope te su učenici prepisali u kajdanku. Kucanjem i izgovaranjem su ustanovili da se u pjesmi <i>Pauk</i> nalazi sinkopa te su dobili zadatak odrediti na kojem mjestu se nalazi sinkopa. Nakon uočavanja sinkope, nastavnica je dala zadatak učenicima da sada uz kucanje i izgovor, primjene i dinamiku koja im piše u pjesmi. Dinamika se kretala od <i>piana</i> do <i>mezzoforte</i>. Učenici su vrlo brzo i točno usvojili navedenu dinamiku u pjesmi te su se podijelili u skupine (dječaci – djevojčice) i tako kucali i izgovarali pjesmu.

ZAVRŠNI DIO	Na kraju sata ih je nastavnica pitala koju pjesmu žele pjevati i uz to ponoviti. Učenici su jednoglasno odlučili da će pjevati pjesmu <i>Gitare u mom srcu</i>.
Moja zapažanja	
Sat je započeo ponavljanjem pjesama <i>Greensleeves</i> i <i>Dodji na moju barku</i>. Učenici su vrlo lijepo i ujednačeno pjevali pjesmu, što se moglo vidjeti po njihovim oduševljenjem kako će za početak sata pjevati čak dvije pjesmice što do sada nije bio slučaj. U središnjem dijelu sata, učenici su učili pjesmu <i>Pauk</i>, ali ovaj put su pjesmicu učili tako što su kucali i izgovarali tekst na što su jedni reagirali da će im biti preteško, a većina se vrlo obradovala. Pjesma <i>Pauk</i> im je bila vrlo zanimljiva zbog naziva jer ih je podsjećala na još neke pjesme sličnog naziva te smijeha i pozitivne atmosfere nije nedostajalo. Učenici su naučili novu ritamsku figuru – sinkopu. Učenici su pjesmu izvodili s dinamikom što im je bilo posebno zanimljivo jer su pjesmu <i>Pauk</i> tako ponovili nekoliko puta. U razredu je zavladao, pomalo, natjecateljski duh, kada ih je nastavnica podijelila u dvije skupine i dala im zadatak da pjesmu <i>Pauk</i> izvedu najbolje što mogu. Nakon pjevanja pjesme, učenici su bili zadovoljni kako su izveli pjesmu. Na kraju sata, nastavnica je pitala učenike koju pjesmu žele pjevati što ih je dodatno motiviralo za pjevanje. Učenici su se odlučili za pjesmu <i>Gitare u mom srcu</i>, i na nastavničino pitanje zašto su odabrali baš tu pjesmu, većina učenika je odgovorila zato što ima lijepu melodiju i riječi i jer se tijekom pjevanja te pjesme osjećaju veselo.	

Nadnevak: 15.veljače 2019.

Razredni odjel: 8.b

Nastavna jedinica: Jazz

UVODNI DIO	Na početku sata učenici su ponavljali pjesme koje su naučili na prošlom satu <i>Neka cijeli ovaj svijet i Sinoć kad san ti proša.</i>
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>When the Saints go marching in, Summertime – Ljeto</i>) Glazbena aktivnost – slušanje (slušanje primjera za jazz) Nakon što su otpjevali i ponovili pjesme, učenici su zajedno s nastavnicom otvorili stranicu br. 62 u udžbeniku <i>Svijet glazbe 8</i> na kojoj se nalazio tekst o cjelini koju će na današnjem satu obrađivati. Učenici su se javljali za čitanje o jazzu, bluesu i ragtimeu. Slijedilo je slušanje primjera <i>Scott Joplin The entertainer</i> uz zadatke da odrede izvođače, glas, instrumente koji čuju i ugođaj. Odslušani primjer bila je primjer za ragtime. Učenici su imali razne odgovore. Međusobnim razgovorom su zaključili da su čuli klavir, gitaru i bubnjeve. <i>When the Saints go marching in</i> je bio sljedeći glazbeni primjer koji su slušali. Zadaci prije slušanja su, također, bili da odrede izvođače i ugođaj. Nakon razgovora o odslušanoj skladbi, slijedilo je učenje te iste pjesme pjevati. Nakon što je nastavnica otpjevala pjesmu u cijelosti, učenici su je učili po dijelovima. Na stranici 64. u udžbeniku, nalazio se tekst o <i>dixielandu</i> i <i>Big Bandu</i>, te o instrumentima u jazz sastavima, koji su učenici čitali. Slijedio je glazbeni primjer <i>Henry Mancini Pink Panther</i>, uz zadatke da učenici odrede izvođače i ugođaj te koji se instrument najviše ističe. Instrument koji se najviše isticao bio je saksofon i svi su uspješno odgovorili. Pjesma <i>George Gershwin Summertime</i> bio je idući primjer uz iste zadatke. Nastavnica je najavila učenje te iste pjesme, ali na hrvatskom jeziku. Prvo su čitali tekst i upoznavali se s tematikom pjesme te je nakon toga uslijedilo učenje pjesme po dijelovima. Učenici su zajedno s nastavnicom učili primjer <i>Vitaminski rap</i> uz kucanje i izgovaranje. Nakon što su

	svladali <i>Vitaminski rap</i> , razgovarali su o ritmu, o dobama, notama i pauzama u primjeru. Primjer su izvodili po grupama: djevojčice i dječaci te kao kanon – prvo kreću djevojčice te dječaci i obrnuto.
ZAVRŠNI DIO	Na kraju sata učenici su ponavljali gradivo koje su danas obrađivali. Ponovili su pjesme koje su naučili: <i>When the Saints go marching in</i> i <i>Ljeto (Summertime)</i>.
Moja zapažanja	
Početak sata bio je vrlo dinamičan i veseo, jer su učenici bili raspoloženi za ponavljanje pjesmi koje su naučili na prethodnom satu. Tijekom slušanja pjesme <i>Scott Joplin The Entertainer</i> učenici su različito reagirali i komentirali. Pojedininim učenicima se nije svidio glas te su bili nezadovoljni, dok su neki učenici bili oduševljeni glasom i općenito cijelom izvedbom koju su poslušali. Kada je nastavnica najavila da će i oni danas naučiti sličnu pjesmu, jako su se razveselili. Tijekom čitanja teksta koji je na engleskom, pojedini učenici su negodovali jer pjesma nije na hrvatskom, dok se većina učenika oduševila i vješto čitala i pjevala na engleskom jeziku. Tijekom pjevanja pjesme, učenici su pokušali oponašati boju glasa koju su čuli na primjeru koji su čuli na početku sata. Posebno ih je oduševio saksofon. Kucanje i izgovaranje primjera im je posebno draga aktivnost što se moglo zaključiti po točnosti i ujednačenosti kucanja i izgovaranja primjera <i>Vitaminski rap</i>. Na kraju sata su se veselili ponavljanju naučenih pjesmi te su međusobno razgovarali o instrumentima koje su čuli i koji su ih oduševili.	

Nadnevak: 12.ožujka 2019.

Razredni odjel: 8.a

Nastavna jedinica: Popularni društveni plesovi

UVODNI DIO	Sat je započeo ponavljanjem pjesme <i>When the Saints go marching in</i> . Nakon pjevanja pjesme, nastavnica uvodi učenike u sat tako što ih pita jesu li ikada plesali te što znaju o plesu. Učenici su međusobno razgovarali te nakon razgovora slijedio je uvod u nastavnu jedinicu koju će danas obrađivati.
GLAVNI DIO	Glazbena aktivnost – pjevanje (pjevanje pjesme <i>La musica di notte</i>) Glazbena aktivnost – slušanje (slušanje primjera <i>Santa Lucia</i>) Glazbena aktivnost – ples (učenje osnovnih koraka bečkog valcera) Za početak sata, učenici otvaraju udžbenike i čitaju o plesovima. U udžbeniku se spominju plesovi iz operete. Učenici su čitali tekst iz udžbenika. Najviše su čitali o valceru. Nastavnica je pitala učenike što znaju o valceru, na što su učenici odgovorili da je to jedan elegantan i lijep ples koji se ne pleše svaki dan već samo u nekim posebnim prilikama. Nastavnica je najavila učenicima da će oni danas naučiti osnovne korake za plesanje valcera. Primjer koji su slušali bio je <i>La musica di notte</i> uz zadatke da odrede izvođače i ugođaj. Učenici su od instrumenata čuli mandolinu i klapu, a ugođaj su opisali kao sjetan i tužan. Nakon slušanja pjesme, istu pjesmu su učili i pjevati na način da je nastavnica prvo otpjevala pjesmu u cjelini te je slijedilo učenje pjesme po dijelovima. Učenici su pjevali pjesmu u cijelosti te razgovarali o tematici. Pjesma im je bila tužna. No, kako bi atmosfera u razredu bila pozitivnije nakon sjetne pjesme, nastavnica najavljuje da će sada plesati. Učenici su se obradovali i bili spremi naučiti korake za valcer. Nastavnica je pokazivala korake prvo dječacima, a zatim djevojčicama. Dječaci su, na iznenađenje sviju, vrlo brzo svladali korake za valcer. Djevojčice su nakon prve demonstracije uspješno svladale korake. Nakon što su i djevojčice i dječaci naučili osnovne korake za valcer, slijedilo je plesanje u paru. Glazbena pozadina za plesanje valcera bila im je pjesma koju su slušali i učili pjevati na početku sata <i>La musica di notte</i>. Učenici su vrlo brzo

	svladali osnovne korake plesanja valcera u paru. Učenici su plesali i pjevali. Nakon plesa i pjevanja, slušali su <i>Santa Lucia</i> u izvedbi Andrea Boccellija uz zadatke da odrede izvođače, jezik i ugođaj. Nakon slušanja učenici su uočili da je izvođač muški glas tenor uz pratnju orkestra, a pjevanje je bilo na talijanskom jeziku.
ZAVRŠNIDIO	Na kraju sata, učenici su zajedno s nastavnicom ponavljali što su naučili o valceru. Ostalo im je još vremena te su ponovili pjesmu koju su na današnjem satu naučili, <i>La musica di notte</i>.
Moja zapažanja	
Na početku sata učenici su čitali tekst iz udžbenika što je ujedno bio uvod za sve što će na današnjem satu raditi. Tijekom učenja pjesme <i>La musica di notte</i>, učenici su bili dosta zamišljeni, pomalo i tužni jer je pjesma odisala sjetom, ali takvo raspoloženje nije dugo potrajalo kada je nastavnica učenicima najavila da će danas naučiti plesati valcer, učenici su se obradovali, dok su neki negodovali jer nikada nisu plesali. Dječaci su prvi učili korake za valcer i na njihovim izrazima lica vidjelo se da nisu previše oduševljeni što će morati učiti plesati, ali kada im je nastavnica pokazala korake i kada su shvatili da to i nije tako teško kao što su pretpostavljali – dječaci su se ohrabрили i naučili osnovne korake za valcer. Djevojčice su se odmah na početku veselile plesu te znatiželjno i pažljivo pratile korake koje im je pokazivala nastavnica. Kada su učenici naučili svoje korake za plesanje valcera, uslijedilo je plesanje u paru. U razredu je vladala vrlo ugodna i pozitivna atmosfera te su svi učenici bili aktivni i zainteresirani za rad. Učenici su plesali valcer na pjesmu koju su na početku sata naučili i pjevali, <i>La musica di notte</i>. Pojedini učenici su tijekom plesa međusobno razgovarali i rekli da nikada nisu plesali i da su sretni što će nakon ovoga sata znati plesati. Učenici su izlazeći iz razreda pjevušili pjesmu koju su naučili i veselili se idućem satu jer je nastavnica najavila da će idući sat ponoviti korake za plesanje valcera.	

3.3.2. Anketiranje i anketni upitnik

Kako bi dobili odgovore na pitanja kako su se učenici osjećali tijekom izvođenja određenih glazbenih aktivnosti, osmišljen je anketni upitnik koji je ispitivao emocije učenika. Anketni upitnik su ispunjavali učenici jednog četvrtog razreda, učenici dva peta razreda, učenici dva šesta razreda, učenici dva sedma razreda i učenici dva osma razreda. Anketni upitnik je bio anonimn.

3.4. ANALIZA PODATAKA

3.4.1. Analiza anketnog upitnika

Anketnim upitnikom željelo se saznati utječu li glazbene aktivnosti na poticanje emocija kod učenika, tj. utječu li glazbene aktivnosti na stvaranje pozitivnih emocija odnosno utječu li pojedine glazbene aktivnosti (*pjevanje, slušanje glazbe, sviranje, glazbene igre/pokret*) na stvaranje negativnih emocija kod učenika. Učenici su na kraju sata ispunjavali anketne upitnike koji su bili vezani za određenu glazbenu aktivnost koja se provodila na satu. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 184 učenika ($N = 184$; 4. = 13; 5. = 45; 6. = 50; 7. = 37; 8. = 39).

Četvrti razred

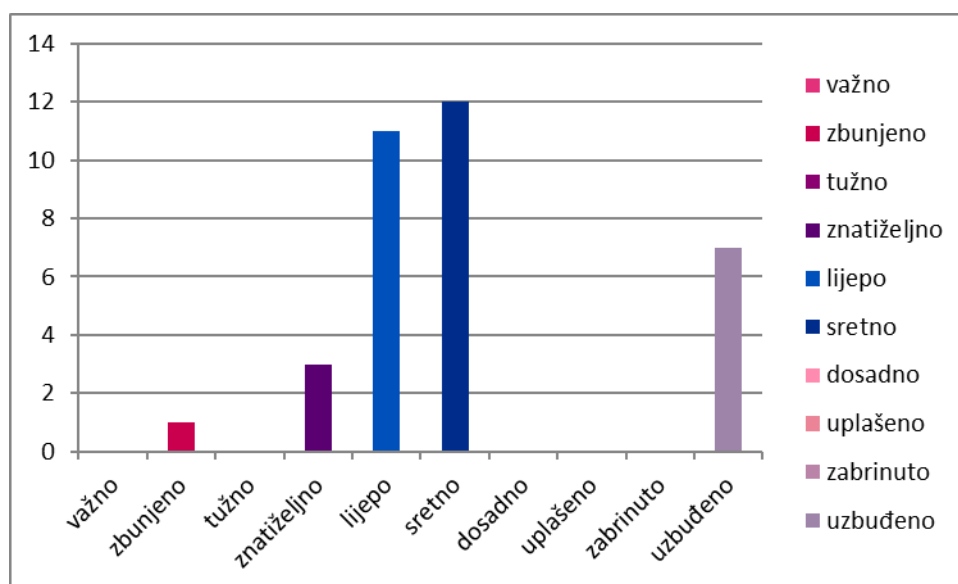
Razredni odjel: 4. a

Broj učenika: $N = 13$ ($M = 8$; $\bar{X} = 5$)

Nastavna jedinica: R. Rogers: *Do, re, mi* (solmizacija), B. Bjelinski: *Pjesma cipela*

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *Do, re, mi*)
- slušanje glazbe (B. Bjelinski: *Pjesma cipela*)
- glazbena igra (vlakić)

Grafikon 1. Emocije učenika tijekom pjevanja, slušanja glazbe i glazbene igre

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 12 učenika izjavilo je kako se osjećalo *sretno*, 11 *lijepo*, sedam učenika *uzbuđeno* i jedan učenik *zbunjeno*. Ostali osjećaji nisu zabilježeni (grafikon 1.). Možemo uočiti da su tijekom sata prevladavale pozitivne emocije (28) i svega jedna negativna emocija.

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Lijepo zato što ljepšu pjesmu nisam čula, sretno jer uvijek volim pjevati, a znatiželjno jer me zanimaju riječi.*
- *Zato što je pjesma sretna.*
- *Zato što je pjesma vesela i razigrana.*
- *Zato što pjesma nije napeta i tužna. Bila je sretna i vesela.*
- *Zato što je bilo zanimljivo.*
- *Zato što mi je lijepa i osjećam se jako sretno.*
- *Zato što volim glazbeni kad pjevamo pjesme i slušamo.*
- *Zato što je pjesma lijepa i razigrana. Lijepo mi je jer sam naučio tu pjesmu.*
- *Zbunjeno jer nisam razumio pjesmu, a uzbuđeno jer sam imao energije.*
- *Zato što je pjesma sretna i brza.*

- *Zato što je glazba bila razigrana i jako mi se svidjela.*
- *Jer je pjesma bila sretna i vesela i lijepa.*
- *Zato što je bilo zabavno.*

Neki od učenika su naveli više osjećaja tijekom izvođenja navedenih glazbenih aktivnosti, konkretno pjevanja. Tako je jedna od učenica, kao obrazloženje, napisala *Lijepo zato što ljepšu pjesmu nisam čula, sretno jer uvijek volim pjevati, a znatiželjno jer me zanimaju riječi.* Nekim učenicima pjesma je bila lijepa i sretna te su naveli sljedeće odgovore: *Jer je pjesma bila sretna i vesela i lijepa. Zato što je pjesma lijepa i razigrana. Lijepo mi je jer sam naučio tu pjesmu. Zato što je pjesma sretna.* Pojedininim učenicima pjesma je bila razigrana i brza, te im se zbog toga najviše svidjela: *Zato što je glazba bila razigrana i jako mi se svidjela. Zato što je pjesma vesela i razigrana.* Jedan od učenika se osjećao zbunjeno jer nije razumio pjesmu, ali ujedno se osjećao i uzbuđeno jer je tijekom izvođenja pjesme imao energije: *Zbunjeno jer nisam razumio pjesmu, a uzbuđeno jer sam imao energije.* Jedna učenica je najprije navela kako pjesma nije napeta niti tužna već sretna i vesela: *Zato što pjesma nije napeta i tužna. Bila je sretna i vesela.* Iz svih odgovora učenika možemo zaključiti da se pjesma učenicima sviđa te bi to trebao biti jedan od bitnih kriterija za izbor pjesma koje će se pjevati u razredu.

Peti razred

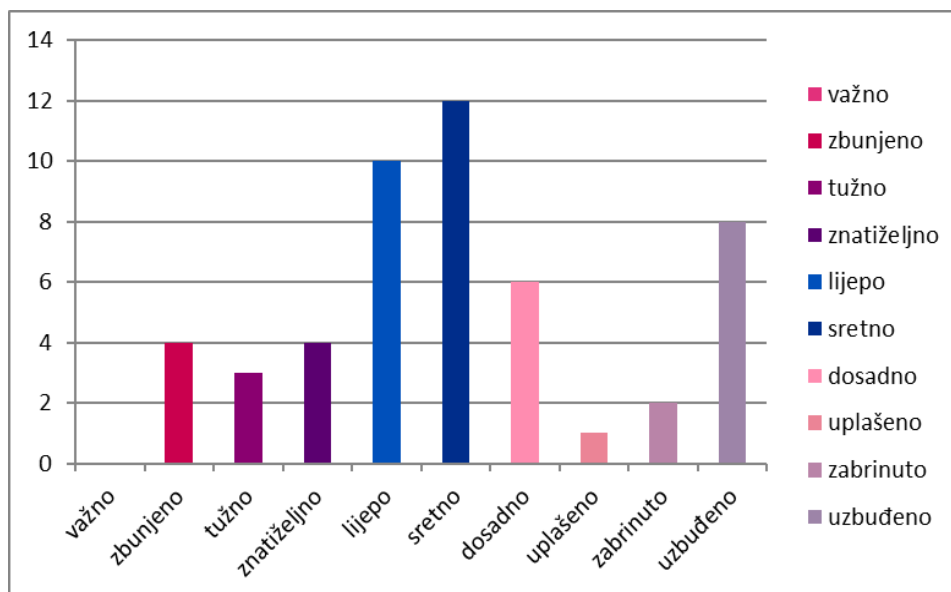
Razredni odjel: 5. e

Broj učenika: N = 21 (M = 9; Ž = 12)

Nastavna jedinica: Udaraljke

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *Alken drum*)

Grafikon 2. Emocije učenika tijekom pjevanja

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 12 učenika se osjećalo sretno, 10 učenika se osjećalo lijepo, osam učenika se osjećalo uzbuđeno, šest učenika je navelo kako im je bilo dosadno, četiri učenika se osjećalo zbunjeno odnosno znatiželjno, troje učenika se osjećalo tužno, dvoje učenika se osjećalo zabrinuto i jedan učenik se osjećao uplašeno (Grafikon 2.). Možemo zaključiti kako su uglavnom prevladale pozitivne emocije (34), iako su dosta bile prisutne i negativne emocije (16).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Zato što se bojim da neću dobiti pet.*
- *Malo mi se spavalo.*
- *Zato što mi je to najgora glazbena aktivnost i nije mi drago što baš ja moram pjevati.*
- *Zato što je bilo tužno i skoro sam zaspao.*
- *Zato jer mi se glazba ne sviđa.*
- *Zato što je zabavno.*
- *Zato što mi je danas sretan dan.*
- *Zato jer ja volim slušati i pjevati.*
- *Jer je bilo zabavno.*

- *Postoje razne vrste glazbe, i odmah se razlikuju i moji osjećaji.*
- *Jer mi se spavalo.*
- *Zato što volim pjevati.*
- *Zato što mi se spavalo.*
- *Jer sam sretan.*
- *Zato što volim glazbu.*
- *Ne mogu opisati zašto sam se tako osjećao.*
- *Zato jer ne volim takve pjesme.*
- *Zato što je to glazbeni.*
- *Zato što volim pjevati i što je pjesma lijepa.*
- *Zato što smo slušali čudnu glazbu.*
- *Tako sam se osjećala zbog pjesme.*

Nekim učenicima se za vrijeme pjevanja pjesme spavalo pa su kao obrazloženje naveli: *Malo mi se spavalo. Zato što je bilo tužno i skoro sam zaspao; Jer mi se spavalo; Zato što mi se spavalo.* Jedan od učenika nije mogao opisati svoje osjećaje: *Ne mogu opisati zašto sam se tako osjećao.* Jedan učenik je naveo kako postoje razne vrste glazbe i u skladu s tim, mijenjaju se i njegovi osjećaji: *Postoje razne vrste glazbe, i odmah se razlikuju i moji osjećaji.* Nekim učenicima je glazba bila čudna te da im se glazba opće ne sviđa: *Zato što smo slušali čudnu glazbu; Zato jer mi se ta glazba ne sviđa.* Možemo uočiti da se učenicima pjesma nije svidjela te bi učitelji trebali osluškivati pri odabiru pjesama želje učenika. Jedan učenik je napisao da se boji da neće dobiti pet: *Zato što se bojim da neću dobiti pet.* Također, jedan učenik je kao objašnjenje naveo da mu je to najgora glazbena aktivnost: *Zato što mi je to najgora glazbena aktivnost i nije mi drago što baš ja moram pjevati.* Iz navedenih odgovora učenika vidimo da ne vole individualno pjevati te ih na to ne bi trebalo ni prisiljavati.

Većina učenika koja se osjećala sretno, potkrijepili su to svojim odgovorima: *Zato što volim pjevati i što je pjesma lijepa; Zato što volim glazbu; Jer sam sretan; Zato jer ja volim slušati i pjevati; Zato što mi je danas sretan dan.* Nekim učenicima je bilo zabavno: *Jer je*

bilo zabavno; Zato što je zabavno.. Jedan učenik je naveo da je to glazbeni i da se ne može osjećati drukčije nego sretno: *Zato što je to glazbeni.*

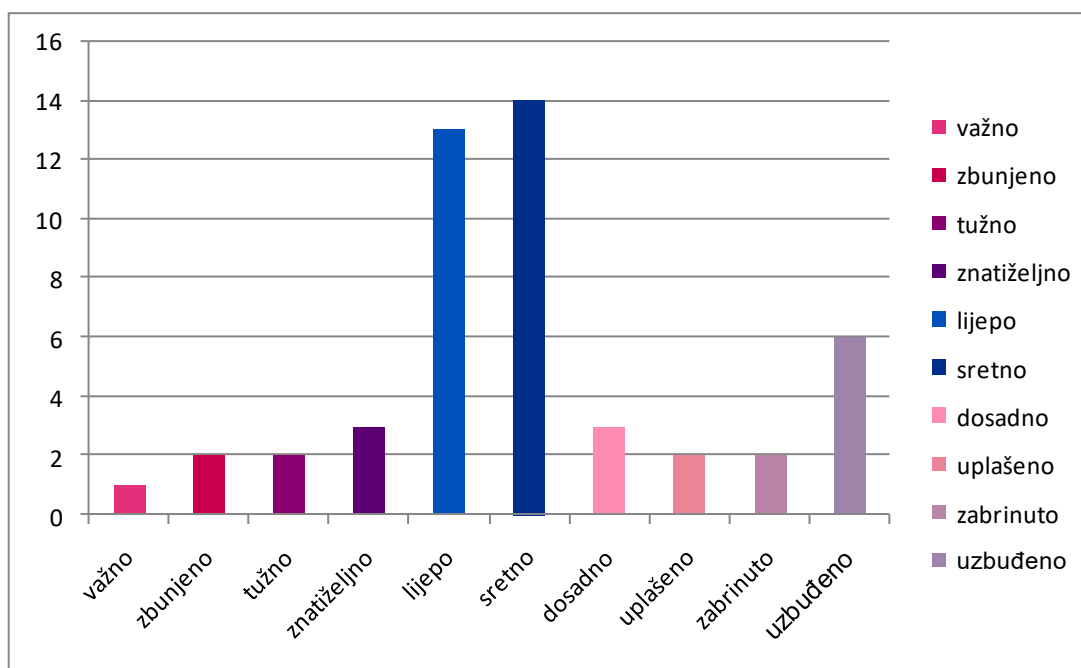
Razredni odjel: 5. f

Broj učenika: N = 24 (M = 11; Ž = 13)

Nastavna jedinica: Dalmacija

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *Falile se Kaštelanke*)
- slušanje (slušanje primjera za Dalmaciju)

Grafikon 3. Emocije učenika tijekom pjevanja i slušanja glazbe

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 14 učenika se osjećalo sretno, 13 učenika se osjećalo lijepo, šest učenika se osjećalo uzbuđeno, troje učenika se osjećalo znatiželjno, troje učenika su naveli da im je bilo dosadno, dvoje se osjećalo zbunjeno, tužno, uplašeno i zabrinuto dok se jedan učenik osjećao važno (Grafikon 3.). Možemo zaključiti kako su prevladavale pozitivne emocije (37), dok su dosta bile prisutne i negativne emocije (15) što će nam potvrditi dolje navedeni odgovori od učenika.

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Zato što sam bio sretan.*
- *Jer me uhvatio ritam i bilo je super.*
- *Jer me svi gledaju i slušaju i osjećam se važno.*
- *Zato što volim pjevati.*
- *Zato što sam uvijek takav.*
- *Osjećala sam se tužno jer me boljela glava i pekle me oči.*
- *Zato što smo lijepo sve slušali.*
- *Jer je bila vesela i živahna glazba.*
- *Zato što su pjesme bile lijepe.*
- *Ništa nisam skužio i strah me bilo da će me nastavnica pitati.*
- *Zato što smo slušali lijepe pjesme.*
- *Jer se glupiram.*
- *Jer su pjesme jako lijepe i ugodne i jako mi se sviđaju.*
- *Jer se tamo spominju neke pjesme iz mog KUD-a Rama Pleternica.*
- *Jer sam nešto novo čula.*
- *Zato što me sve nasmijavalo.*
- *Zato što su pjesme super.*
- *Zato što je bilo zabavno slušati novo i učiti.*
- *Zato što je jako dosadno i smiješno.*
- *Zato što volim glazbu.*
- *Zato što je sve bilo super.*
- *Jer je bilo predosadno.*
- *Zato što mi je dosadna glazba.*
- *Zato što mi se tako osjećalo.*

Jedan od učenika je naveo kako voli ritam: *Jer me uhvatio ritam i bilo je super.* Većini učenika je bilo lijepo i bili su sretni jer vole pjevati i naučiti nešto novo: *Zato što volim*

pjevati. Zato što smo lijepo sve slušali. Zato što sam bio sretan. Zato što smo slušali lijepe pjesme. Jer su pjesme jako lijepe i ugodne i jako mi se sviđaju. Jer sam nešto novo čula. Zato što su pjesme super. Zato što je bilo zabavno slušati novo i učiti. Zato što je sve bilo super. Učenici su se osjećali sretno jer glazba bila vesela i živahna: *Jer je bila vesela i živahna glazba.* Jedna učenica je navela da se osjeća lijepo, sretno i uzbuđeno zato što su se na satu spominjale pjesme koje pjevaju i plešu u KUD-u Rama: *Jer se tamo spominju neke pjesme iz mog KUD-a Rama Pleternica.* Jedna se učenica osjećala lijepo i sretno jer voli glazbu: *Zato što volim glazbu.* Jedan od učenika se osjećao sretno jer ga je cijeli sat nasmijavao: *Zato što me sve nasmijavalo.* Jedan od učenika je napisao da se osjeća važno kada ga svi gledaju i slušaju: *Jer me svi gledaju i slušaju i osjećam se važno.* Jedan od učenika se osjećao lijepo i sretno te nije imao konkretno objašnjenje zašto: *Zato što mi se tako osjećalo.*

Jedan se učenik bojao da ga nastavnica neće pitati te da ništa nije shvatio: *Ništa nisam skužio i strah me bilo da će me nastavnica pitati.* Jedan učenik se osjećao lijepo, dosadno, zbunjeno i sretno, a kao obrazloženje je naveo: *Zato što je jako dosadno i smiješno.* Jedna se učenica osjećala tužno jer ju je boljela glava te nije bila zainteresirana: *Osjećala sam se tužno jer me boljela glava i pekle me oči.* Neki od učenika su se istovremeno osjećali tužno, dosadno, zabrinuto i uplašeno jer im je bilo dosadno: *Jer je bilo predosadno. Zato što mi je dosadna glazba.* S obzirom na temu sata, pretpostavljamo da je dosadu kod učenika izazvalo slušanje primjera za Dalmaciju. Naime, izrazito je važno kod upoznavanja folklorne glazbe osvijestiti da se ona učenicima može, ali i ne mora svidjeti, no da je ona dio kulturne baštine i da ju je stoga bitno poznavati.

Šesti razred

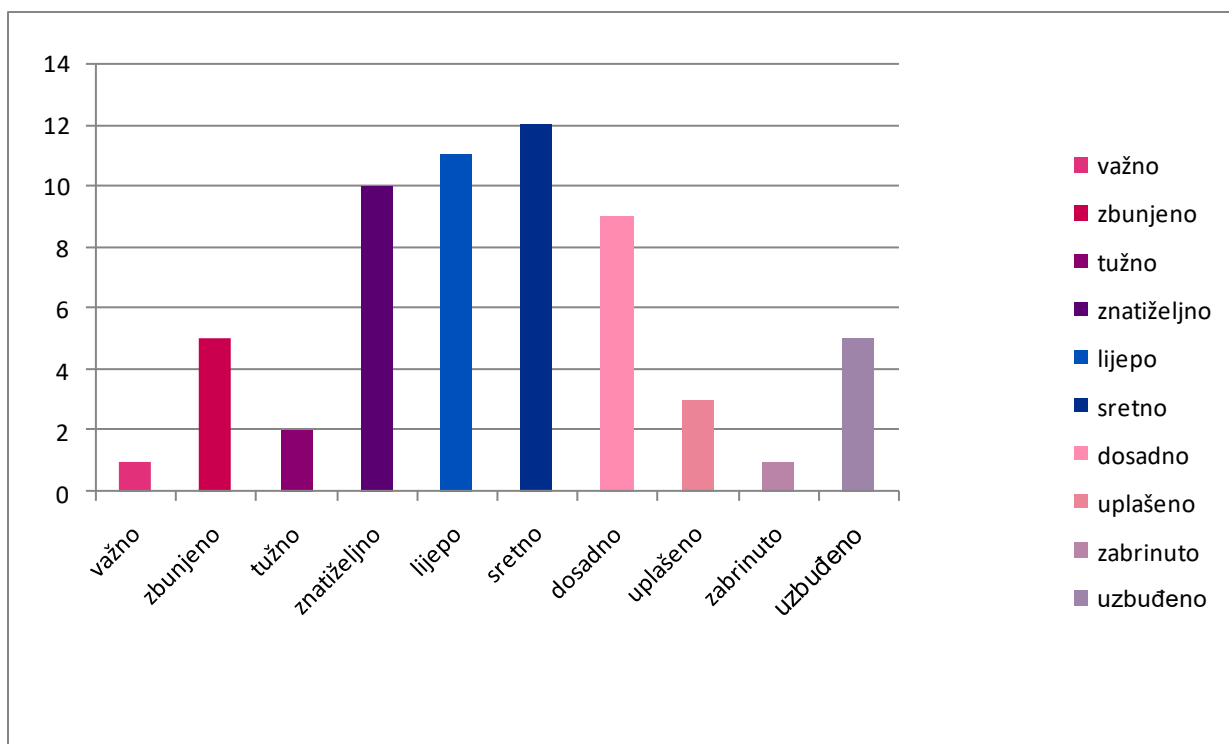
Razredni odjel: 6. a

Broj učenika: N = 25 (M = 10; Ž = 15)

Nastavna jedinica: Glazbala s tipkama

Glazbene aktivnosti:

- ritamski primjer *Životinjski zemljopis*
- slušanje (slušanje primjera za instrumente s tipkama)

Grafikon 4. Emocije učenika tijekom ritmiziranja i slušanja glazbe

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 12 učenika se osjećalo sretno, 11 učenika se osjećalo lijepo, 10 učenika se osjećalo znatiželjno, devet učenika je navelo da im je bilo dosadno, pet učenika se osjećalo zbunjeno i uzbuđeno, troje učenika se osjećalo uplašeno, dvoje učenika se osjećalo tužno, te po jedan učenik se osjećao važno i zabrinuto (Grafikon 4.). Možemo zaključiti kako su prevladavale pozitivne emocije (38), iako su na nastavi bile prisutne i negativne emocije (12).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Zato što mi je bilo dobro i uzbudljivo.*
- *Bilo je zanimljivo.*
- *Zato što je zanimljivo.*
- *Pa kad je zanimljivo i zabavno.*
- *Jer smo čitali tekst o glazbalima s tipkama i slušali.*
- *Zato što me usređuje.*
- *Zato što sam se tako osjećao.*
- *Pa bilo mi je dosadno i bilo mi je svejedno.*

- *Jer mi je jednostavno dosadno.*
- *Zato što mi se sviđaju pjesme.*
- *Zato što se ne želim baviti glazbom.*
- *Inače ne volim biti pred velikom grupom ljudi, ali volim pjevati.*
- *Bila sam sretna zbog lijepe i vesele te rasplesane glazbe koju smo slušali.*
- *Osjećao sam se zbunjeno zbog čudne glazbe.*
- *Jer ne volim pjevat, volim kucati i slušati glazbu.*
- *Zato što sve znam od toga.*
- *Kad smo čitali bilo mi je dobro. Kad smo pjevali bilo mi je lijepo, a kad smo slušali bila sam zbunjena.*
- *Družio sam se s prijateljem i zajedno smo radili.*
- *Zato jer je to lagano.*
- *Bilo mi je dosadno jer je bilo zbunjujuće.*
- *Osjećala sam se lijepo jer je bilo zabavno.*
- *Lijepo sam se osjećala zbog ljepote glazbe.*
- *Zato što su mi se sviđale pjesme i sve što smo radili.*
- *Zato što mi je u jednom trenutku bilo jako zanimljivo i jako me zanimalo, a u jednom trenutku mi nije bilo opće zanimljivo.*
- *Sve sam osjećaje doživio, ne znam kako.*

Učenici su se osjećali lijepo, znatiželjno, sretno i uzbuđeno jer im je bilo lijepo, zanimljivo: *Zato što mi je bilo dobro i uzbudljivo. Bilo je zanimljivo. Zato što je zanimljivo. Pa kad je zanimljivo i zabavno. Zato što me usređuje. Zato što mi se sviđaju pjesme. Zato jer je to lagano. Osjećala sam se lijepo jer je bilo zabavno. Lijepo sam se osjećala zbog ljepote glazbe.* Jedan učenik se osjećao lijepo i sretno te nije imao objašnjenje za svoje osjećaje: *Zato što sam se tako osjećao.* Učenica se osjećala lijepo i znatiželjno jer su joj se sviđale pjesme na satu i općenito cijeli sat: *Zato što su mi se sviđale pjesme i sve što smo radili.* Jedan od učenika voli surađivati s prijateljem iz klupe te se zbog toga lijepo osjećao: *Družio sam se s*

prijateljem i zajedno smo radili. Učenica se osjećala sretno jer joj je glazba bila lijepa i plesnog karaktera: Bila sam sretna zbog lijepe i vesele te rasplesane glazbe koju smo slušali.

Nekim učenicima je bilo dosadno i zbunjujuće: *Jer smo čitali tekst o glazbalima s tipkama i slušali. Jer mi je jednostavno dosadno. Bilo mi je dosadno jer je bilo zbunjujuće.* Također, jednom učeniku je bilo dosadno uz objašnjenje da se ne želi baviti glazbom: *Zato što se ne želim baviti glazbom.* Jedan učenik se osjećao zbunjeno, kao objašnjenje navodi da mu je glazba bila čudna: *Osjećao sam se zbunjeno zbog čudne glazbe*

Kod dosta učenika, bilo je prisutnih i pozitivnih i negativnih emocija. Jednoj učenici su bili pomiješani osjećaji jer joj je u jednom trenutku glazbena aktivnost bila zanimljiva dok joj se kasnije nije sviđalo i bilo joj je dosadno: *Zato što mi je u jednom trenutku bilo jako zanimljivo i jako me zanimalo, a u jednom trenutku mi nije bilo opće zanimljivo.* Jedan od učenika se osjećao znatiželjno, sretno i uzbuđeno, ali ujedno uplašeno i bilo mu je dosadno: *Pa bilo mi je dosadno i bilo mi je svejedno.* Učenica se osjećala lijepo i uzbuđeno jer voli pjevati, ali uplašeno jer ne voli biti pred velikom grupom ljudi: *Inače ne volim biti pred velikom grupom ljudi, ali volim pjevati.* Učenica se zbog čitanja teksta osjećala lijepo i sretno, tijekom pjevanja se lijepo osjećala, no tijekom slušanja glazbe bila je zbunjena: *Kad smo čitali bilo mi je dobro. Kad smo pjevali bilo mi je lijepo, a kad smo slušali bila sam zbunjena.* Učenik se osjećao zbunjeno i bilo mu je dosadno jer ne voli pjevati, a znatiželjno jer voli primjere u kojima se kucaju dobe te slušati glazbu: *Jer ne volim pjevat, volim kucati i slušati glazbu.* Učenik koji se osjećao dosadno, znatiželjno i sretno naveo je kako sve već zna: *Zato što sve znam od toga.* Učenik je naveo sve osjećaje uz objašnjenje da se kroz cijeli sat na trenutke tako osjećao: *Sve sam osjećaje doživio, ne znam kako.*

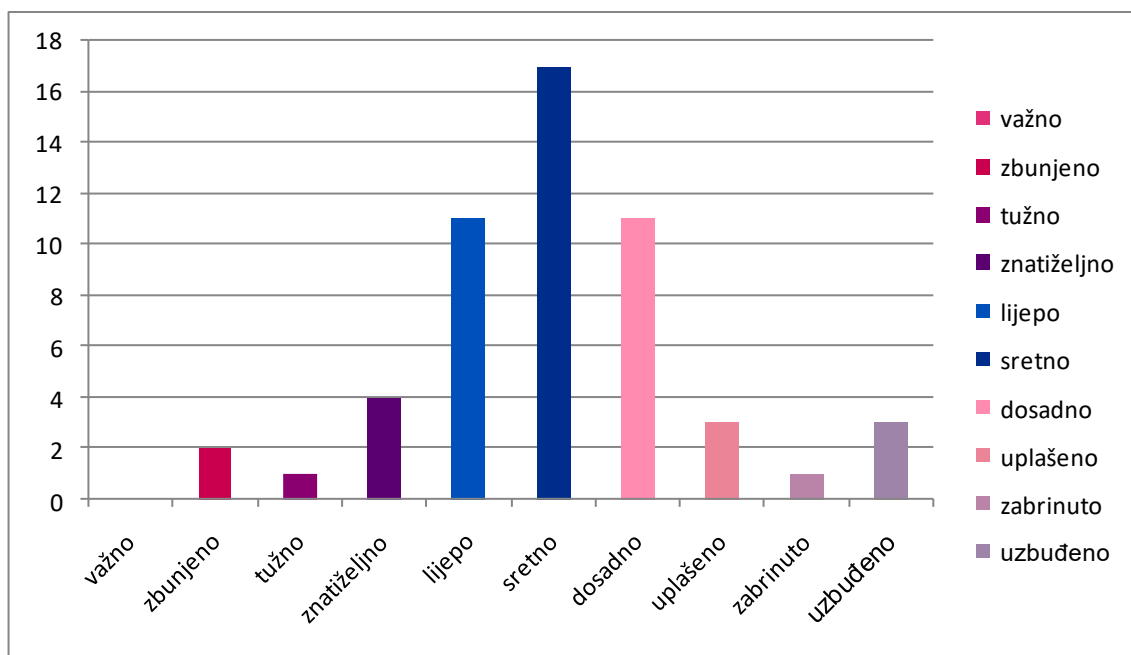
Razredni odjel: 6. e

Broj učenika: N = 25 (M = 11; Ž = 14)

Nastavna jedinica: *U našeg Marina, Marice dušo, Marice, srce, triola*

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *U našeg Marina*)

Grafikon 5. Emocije učenika tijekom pjevanja

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 17 učenika se osjećalo sretno, 11 učenika se osjećalo lijepo, 11 učenika je navelo da im je bilo dosadno, četiri učenika se osjećalo znatiželjno, troje učenika se osjećalo uplašeno i uzbuđeno, dvoje učenika se osjećalo zbunjeno, a po jedan učenik se osjećao tužno i zabrinuto. Ostalih osjećaja (važno) nije bilo (Grafikon 5.). Možemo zaključiti kako su, tijekom glazbene aktivnosti pjevanja, prevladavale pozitivne emocije (35), ali bilo je učenika kojima je ta glazbena aktivnost izazvala negativne emocije (18).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Zato što me to veseli i to volim.*
- *Zato što se stidim pjevati, i što volim slušati.*
- *Zato što smo pjevali i veselili se.*
- *Pjevanje mi budi tužne osjećaje i bude mi dosadno.*
- *Volim pjevati i jedva čekam glazbeni da pjevamo.*
- *Dosadno mi je kada ponavljamo pjesme, ali znatiželjna sam kada učimo nove.*
- *Nekada su pjesme dosadne pa se tako i ja osjećam, a nekada su pjesme lijepe.*
- *Volim pjevati, pjesme su vesele i zabavne.*

- *Zato jer želim što više pjevati i jer to volim.*
- *Zato što sam pjevao sam i dobio sam 5.*
- *Zato što sam zaljubljena.*
- *Zato što su pjesme dosadne.*
- *Volim pjevati.*
- *Zato jer volim glazbeni.*
- *Volim pjesme i pjevanje, ali ne sam.*
- *Pjesme su dosadne, ne volim pjevati.*
- *Osjećao sam se tako zbog toga što je učiteljica zabavna.*
- *Volim pjevati, volim pjesme.*
- *Zato što mi je budilo te emocije.*
- *Zato što mi je bilo zabavno.*
- *Jer nije zabavno.*
- *Jer sam sretan za sve što je vezano uz glazbu.*
- *Jer nisam znala pjevati.*
- *Zato što se bojim da me učiteljica ne prozove da odgovaram jer mi baš i ne ide.*
- *Zato što se veselim pjevanju, ali se bojim odgovaranja.*

Većina učenika se osjećala lijepo, sretno i uzbuđeno jer ih pjevanje veseli i jer općenito vole pjevanje: *Zato što me to veseli i to volim. Zato što smo pjevali i veselili se. Volim pjevati i jedva čekam glazbeni da pjevamo. Volim pjevati, pjesme su vesele i zabavne. Zato jer želim što više pjevati i jer to volim. Volim pjevati. Zato jer volim glazbeni. Volim pjevati, volim pjesme. Zato što mi je bilo zabavno. Jer sam sretan za sve što je vezano uz glazbu.* Učenik je naveo da se osjeća sretno jer je pjevao sam i dobio ocjenu odličan te mu je to bio poticaj: *Zato što sam pjevao sam i dobio sam 5.* Lijepo i sretno se osjeća učenik kojemu je učiteljica zabavna: *Osjećao sam se tako zbog toga što je učiteljica zabavna.* Učenik je naveo da se osjećao znatiželjno i uzbuđeno jer mu je pjesma pobudila takve emocije: *Zato što mi je budilo te emocije.* Učenica je navela da se osjećala lijepo i sretno tijekom pjevanja jer je zaljubljena: *Zato što sam zaljubljena.*

Učenik koji je naveo da se osjeća sretno zbog pjevanja, naveo je i da se boji kada pjeva sam: *Volim pjesme i pjevanje, ali ne sam*. Učenica koja je navela da se osjeća zabrinuto, objasnila je da se tako osjeća jer se boji da ju učiteljica ne prozove jer baš ne zna pjevati: *Zato što se bojim da me učiteljica ne prozove da odgovaram jer mi baš i ne ide*. Također, sličan odgovor je navela još jedna učenica koja se osjeća uplašeno kada mora odgovarati, ali se osjeća sretno kada zajedno pjevaju: *Zato što se veselim pjevanju, ali se bojim odgovaranja*. Kod sljedećeg odgovora možemo zamijetiti podvojene osjećaje učenika. Jedan učenik je naveo da se osjeća uplašeno jer se stidi pjevati, ali znatiželjno, sretno se osjeća jer voli slušati glazbu: *Zato što se stidim pjevati, i što volim slušati*. Posljednji odgovori nam ukazuju na to da učenike koji ne vole samostalno pjevati ne bi trebalo tome izlagati, već ih se treba ocijeniti tijekom skupnog pjevanja.

Učenik je naveo da mu je dosadno jer su takve pjesme – dosadne te uplašeno jer ne voli pjevati: *Pjesme su dosadne, ne volim pjevati*. Učenik koji je naveo da mu je dosadno, objasnio je kako se tako osjeća jer su pjesme dosadne: *Zato što su pjesme dosadne*. Učenik je naveo da se osjeća tužno i da mu je dosadno jer mu je pjevanje samo po sebi takvo: *Pjevanje mi budi tužne osjećaje i bude mi dosadno*. Učeniku je bilo dosadno jer mu nije bilo zabavno pjevati: *Jer nije zabavno*. Ujedno jednoj učenici je, također, bilo dosadno te je kao objašnjenje navela da nije znala pjevati: *Jer nisam znala pjevati*. Učenica se osjeća lijepo, znatiželjno i sretno kada uče nove pjesme, ali joj je dosadno kada ponavljaju pjesme koje su učili na prethodnim satima: *Dosadno mi je kada ponavljamo pjesme, ali znatiželjna sam kada učimo nove*. Učenica koja se navela da se osjeća lijepo i sretno, ali ponekad joj je dosadno, kao objašnjenje je navela da su pjesme ponekad lijepe, a ponekad dosadne: *Nekada su pjesme dosadne pa se tako i ja osjećam, a nekada su pjesme lijepe*. Navedeni odgovori učenika potvrđuju da je izrazito važan odabir pjesama za pjevanje kako učenicima ova aktivnost ne bi bila nezanimljiva.

Sedmi razred

Razredni odjel: 7. e

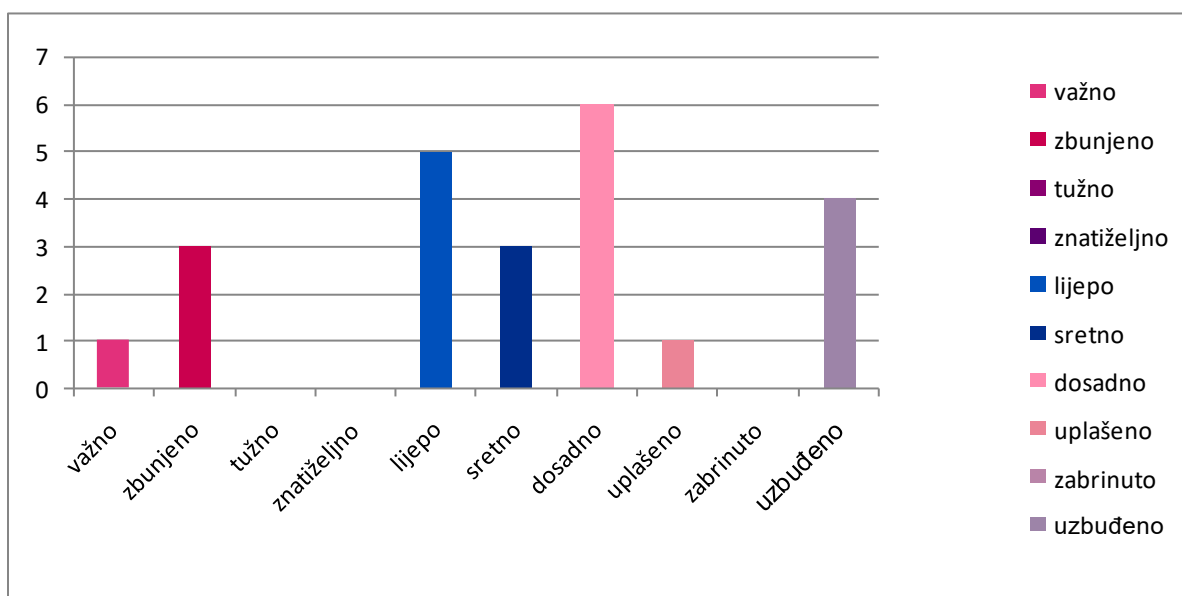
Broj učenika: N = 19 (M = 9; Ž = 10)

Nastavna jedinica: Limeni puhački instrumenti

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *Gitare u mom srcu*)

- slušanje (slušanje primjera za puhačke instrumente)

Grafikon 6. Emocije učenika tijekom pjevanja i slušanja glazbe

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* šest učenika je navelo da im je bilo dosadno, pet učenika se osjećalo lijepo tijekom izvođenja glazbenih aktivnosti, četiri učenika se osjećalo uzbuđeno, troje učenika se osjećalo zbunjeno, jedan učenik se osjećao uplašeno te se jedan učenik osjećao važno. Ostali osjećaji (tužno, znatiželjno i zabrinuto) nisu zabilježeni (Grafikon 6.). Možemo zaključiti kako su u ovom razrednom odjelu u jednakoj mjeri bile prisutne i pozitivne (10), ali i negativne emocije (10). Učenicima je bilo dosadno, iako se nekolicina njih osjećala lijepo i sretno. Svoje odgovore su potkrijepili i objašnjenjima.

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Jer mi se pjesme i primjeri sviđaju.*
- *Zato što volim pjevati i uživam u tome.*
- *Ne znam.*
- *Nije se ništa posebno dogodilo.*
- *Zato što je dosadno.*
- *Zato što volim kada pjevamo svi zajedno.*

- *Zato što volim glazbu.*
- *Bio sam umoran.*
- *Volim glazbu i prijatelje kada pjevamo svi zajedno.*
- *Volim pjevati.*
- *Jer je dosadna, ne razumijem riječi i ne volim pjevati.*
- *Zato jer saznajem tekst nove pjesme.*
- *Dosadno slušanje i pjevanje.*
- *Volim kada pjevamo i kada slušamo svi zajedno sa zadacima da odredimo koga čujemo.*
- *Ne volim slušati primjere, dosadno je.*
- *Uplašim sam kada čujem trubu.*
- *Volim pjevati i kada me svi gledaju, jer znaju da znam pjevati.*
- *Volim pjevati, ali ovi instrumenti koje smo slušali su čudni.*
- *Zato što volim i slušati i pjevati, idem u glazbenu i glazbu volim.*

Učenici su se osjećali lijepo i sretno jer su im se sviđale pjesme i primjeri koji su slušali: *Jer mi se pjesme i primjeri sviđaju. Zato što volim pjevati i uživam u tome. Zato što volim kada pjevamo svi zajedno. Zato što volim glazbu. Volim glazbu i prijatelje kada pjevamo svi zajedno. Volim pjevati.* Učenica se osjećala lijepo iako nije ništa posebno istakla: *Nije se ništa posebno dogodilo.* Dok je jedan učenik naveo da se osjeća uzbuđeno zbog novoga teksta i nove pjesme: *Zato jer saznajem tekst nove pjesme.* Jedna učenica je navela da se osjeća lijepo i sretno zbog pjevanja i slušanja kada dobiju zadatke: *Volim kada pjevamo i kada slušamo svi zajedno sa zadacima da odredimo koga čujemo.* Učenik koji se osjećao važno kao objašnjenje je naveo da voli biti u centru pažnje i kada svi gledaju u njega: *Volim pjevati i kada me svi gledaju, jer znaju da znam pjevati.* Učenica je navela da se osjeća uzbuđeno jer ide u glazbenu i jer voli glazbu: *Zato što volim i slušati i pjevati, idem u glazbenu i glazbu volim.*

Dosta učenika je navelo da im je bilo dosadno: *Zato što je dosadno. Dosadno slušanje i pjevanje. Ne volim slušati primjere, dosadno je.* Učenik koji je naveo da mu je bilo dosadno i da je bio zbunjen, nije imao objašnjenje za to: *Ne znam.* Učenik je naveo da mu je bilo

dosadno pjevati jer nije razumio riječi i ne voli pjevati: *Jer je dosadna, ne razumijem riječi i ne volim pjevati*. Učenik koji je naveo da se osjećao lijepo, ali i da mu je bilo dosadno, kao objašnjenje navodi da je bio umoran: *Bio sam umoran*.

Učenica se osjećala uplašeno i zbunjeno jer se boji zvuka trube: *Uplašim sam kada čujem trubu*. Učenik je naveo da je bio uzbuđen zbog pjevanja, ali mu se puhački instrumenti nisu svidjeli: *Volim pjevati, ali ovi instrumenti koje smo slušali su čudni*. Iz navedenih odgovora učenika može se zamijetiti da je izrazito važan metodički pristup pri slušanju glazbe, konkretno upoznavanju skupine instrumenata kako bi učenicima sadržaj bio zanimljiv i koristan.

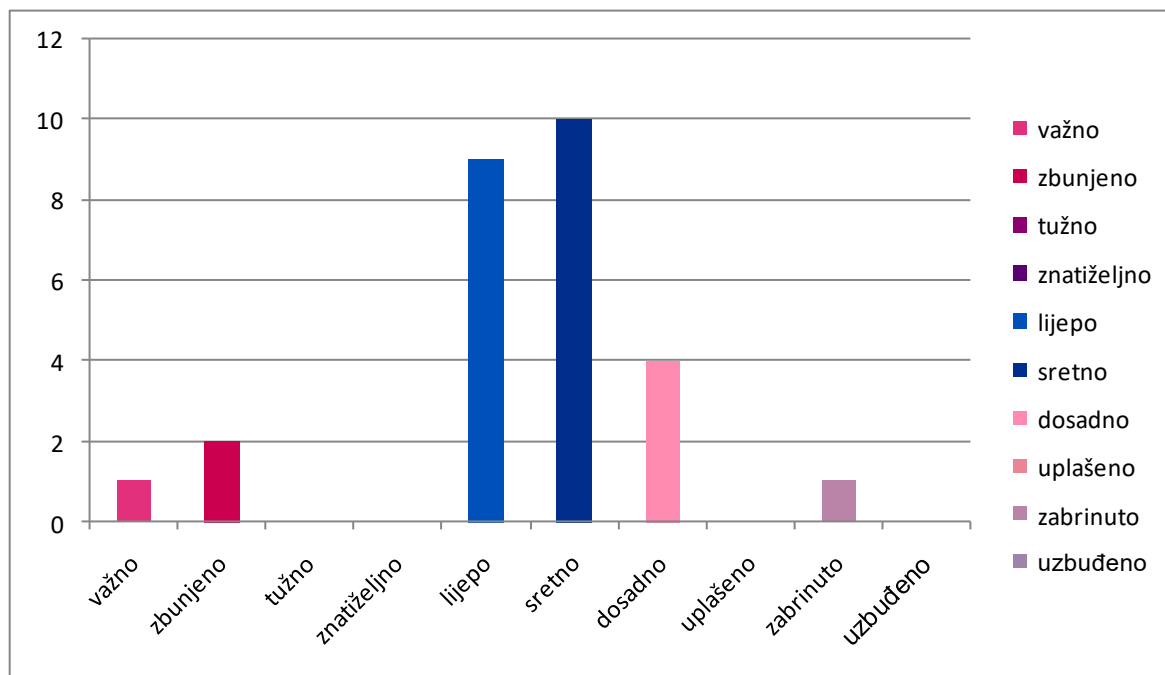
Razredni odjel: 7. f

Broj učenika: N = 18 (M = 12; Ž = 6)

Nastavna jedinica: *Pauk*, sinkopa

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *Pauk*)

Grafikon 7. Emocije učenika tijekom pjevanja

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 10 učenika se osjećalo sretno dok se njih devet osjećalo lijepo, četvero učenika je navelo da im je bilo dosadno, dvoje učenika se osjećalo zbunjeno, jedan učenik se osjećao važno te se jedan učenik osjećao zabrinuto. Ostali osjećaji (tužno, znatiželjno, uplašeno i uzbuđeno) nisu zabilježeni (Grafikon 7.). Možemo zaključiti kako su tijekom sata prevladavale većinom pozitivne emocije (20), konkretno, učenici su se osjećali lijepo i sretno, dok je manji broj učenika odabrao negativne emocije (7).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Jer je bilo dobro pjevati.*
- *Mislim da neću dobiti dobru ocjenu kada budem pjevao tu pjesmu.*
- *Jer je takva bila pjesma i zanimljiv naslov.*
- *Zato jer nam je bilo zanimljivo i jer smo se zabavljali.*
- *Pod glazbenim volim samo pjevati, a sve ostalo mi se ne da.*
- *Zato što je bilo zanimljivo.*
- *Jer je dosadno i ne zanima me.*
- *Jer je zanimljivo i učiteljica je dobra.*
- *Zato što nam učiteljica sve lijepo objasni i otpjeva, pa nama bude lakše za njom ponoviti.*
- *Pjesma je takva – sretna.*
- *Jer mi je bilo smiješno.*
- *Jer imamo dobru učiteljicu koja nam sve pokaže.*
- *Jer volim pjevati, i jer imamo najbolju učiteljicu.*
- *Jer se ne razumijem u pjevanje.*
- *Zato što me ne zanima i dosadno je.*
- *Jer je to pjevanje bilo uzbudljivo.*
- *Dosadno mi je svaki sat pjevati.*
- *Zato jer nisam dobro shvatio pjesmu.*

Učenik se osjećao lijepo i sretno jer je voli pjevati: *Jer je bilo dobro pjevati*. Također, jedna učenica se osjećala lijepo i sretno jer joj je bilo zanimljivo: *Zato što je bilo zanimljivo*. Učenik se osjećao lijepo jer ga je pjesma navodila da se tako osjeća, konkretno njen naslov: *Jer je takva bila pjesma i zanimljiv naslov*. Jedna od učenica je navela da se osjećala sretno jer joj je cijeli sat bio zanimljiv i jer se zabavljala: *Zato jer nam je bilo zanimljivo i jer smo se zabavljali*. Učenica je navela da se osjeća sretno jer je pjevanje bilo zanimljivo i jer je učiteljica dobra: *Jer je zanimljivo i učiteljica je dobra*. Također, jedan se učenik osjećao lijepo i sretno jer im učiteljica sve lijepo pokaže: *Jer imamo dobru učiteljicu koja nam sve pokaže*. Jedan od učenika je naveo da se osjećao lijepo i sretno jer mu se sviđa kako im prije učenja pjesme učiteljica otpjeva pjesmu: *Zato što nam učiteljica sve lijepo objasni i otpjeva, pa nama bude lakše za njom ponoviti*. Učenik koji se osjećao sretno, obrazložio je da je pjesma takva i da se on tako i osjeća: *Pjesma je takva – sretna*. Također, jedna učenica je navela iste osjećaje, lijepo i sretno, uz obrazloženje da joj je pjevanje bilo smiješno: *Jer mi je bilo smiješno*. Jedna od učenica se osjećala važno, sretno i lijepo jer joj je pjevanje pjesme bilo uzbudljivo: *Jer je to pjevanje bilo uzbudljivo*.

Jedan od učenika je naveo da se osjećao zabrinuto tijekom pjevanja pjesme jer se boji da neće dobiti dobru ocjenu: *Mislim da neću dobiti dobru ocjenu kada budem pjevao tu pjesmu*. Učenik kojemu je bilo dosadno naveo je da samo voli pjevati i ništa drugo: *Pod glazbenim volim samo pjevati, a sve ostalo mi se ne da*. Da je pjevanje dosadno te da ga ne zanima, naveo je još jedan učenik: *Jer je dosadno i ne zanima me*. Nekolicini učenika je bilo dosadno jer ih pjevanje ne zanima i jer je dosadno: *Zato što me ne zanima i dosadno je; Dosadno mi je svaki sat pjevati*. Nadalje, jedan učenik se osjećao zbunjeno jer misli da ne zna pjevati: *Jer se ne razumijem u pjevanje*. Jedan od učenika se osjećao zbunjeno jer nije dobro shvatio pjesmu: *Zato jer nisam dobro shvatio pjesmu*. Iz odgovora učenika može se zamijetiti da ima onih koji se boje samostalno pjevati i to je jedan od razloga zašto ne vole pjevati. Zbog toga učenike, a pogotovo učenike viših razreda osnovne škole ne bi trebalo, ako ne žele, prozivati da samostalno pjevaju jer je to razdoblje odrastanja u kome se događaju promjene na glasnicama, tj. mutacija i mnogima je teško kontrolirati svoj glas tijekom govora, a pogotovo pjevanja.

Osmi razred

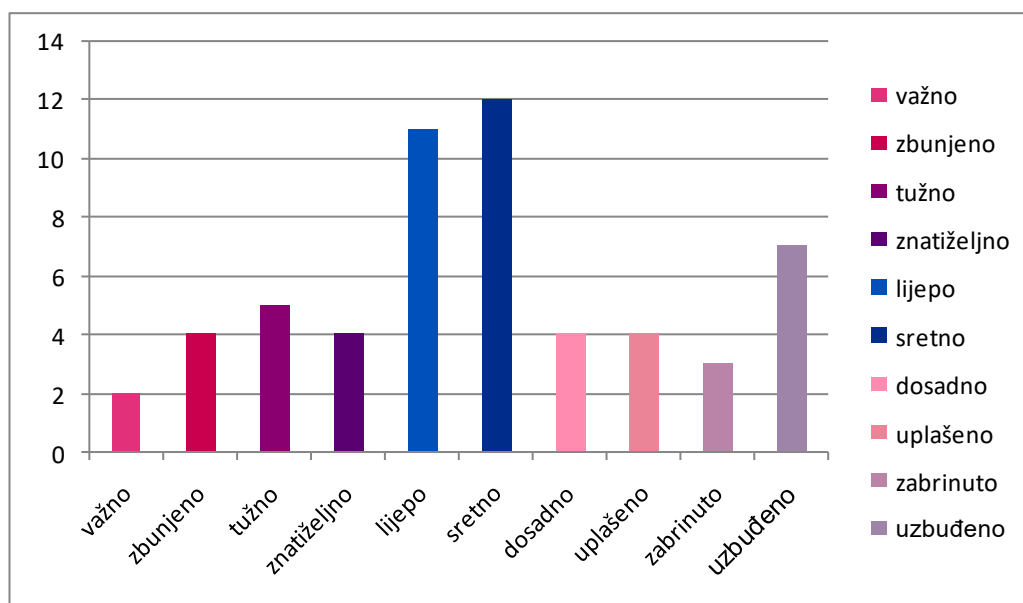
Razredni odjel: 8. a

Broj učenika: N = 18 (M = 8; Ž = 10)

Nastavna jedinica: Popularni društveni plesovi

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *La musica di notte*)
- slušanje (slušanje primjera *Santa Lucia*)
- ples (učenje osnovnih koraka bečkog valcera)

Grafikon 8. Emocije učenika tijekom pjevanja, slušanja glazbe i plesa

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 12 učenika se osjećalo sretno dok se njih 11 učenika osjećalo lijepo, sedam učenika se osjećalo uzbuđeno, pet učenika se osjećalo tužno, četvero učenika se osjećalo zbunjeno, također, četvero učenika se osjećalo znatiželjno, četvero učenika je navelo da im je bilo dosadno, četvero učenika se osjećalo uplašeno, troje učenika se osjećalo zabrinuto i dvoje učenika se osjećalo važno (Grafikon 8.). Možemo zaključiti kako su se učenici osjećali lijepo, sretno, uzbuđeno, znatiželjno i važno, što su pozitivne emocije (36). Također, dosta učenika je odabralo i negativne emocije (17).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Bilo mi je zabavno plesati jer volim plesati i pjevati.*
- *Zato što sam se tako osjećao zbog pjevanja.*
- *Jer mi je bilo lijepo, bio sam sretan i uzbuđen.*
- *Ne znam, volim glazbu i ona mi stvara razne emocije.*
- *Jer mi je bilo zanimljivo.*
- *Zato što sam to prvi put u životu radila, odnosno plesala prvi put taj ples.*
- *Zato što ne znam ni pjevati ni plesati. Ne znam ništa.*
- *Obožavam pjevati, ovaj sat mi je najbolji u cijeloj osnovnoj školi.*
- *Ne volim ništa što ima veze s glazbom, ni pjevanje.*
- *Ne razumijem ništa, i zato se osjećam tužno.*
- *Volim plesati.*
- *Tužan sam, i pjevanje ni ples mi nisu pobudili druge osjećaje.*
- *Zato što do sada nisam znao plesati, a pjevati volim, pogotovo neke nove pjesme.*
- *Zato što volim plesati i pjevati, bilo je zabavno, volim učiti nove stvari.*
- *Osjećam se kako kada, nekad tužno zato što se sjetim nekih loših stvari.*
- *Jer sam prvi put pjevala i plesala s dečkom.*
- *Jer učim nešto novo.*
- *Zato što smo učili novu pjesmu, a ja to jako volim.*

Neke od učenica su navele da se osjećaju znatiželjno, važno, sretno i uzbuđeno jer vole pjevati i plesati te učiti nešto novo: *Bilo mi je zabavno plesati jer volim plesati i pjevati. Zato što volim plesati i pjevati, bilo je zabavno, volim učiti nove stvari. Jer učim nešto novo.* Iste osjećaje je navela i učenica koja za obrazloženje navodi kako voli plesati: *Volim plesati.* Nekoliko učenika se osjećalo sretno, lijepo i uzbuđeno jer im je bilo lijepo i zanimljivo: *Jer mi je bilo lijepo, bio sam sretan i uzbuđen. Jer mi je bilo zanimljivo.* Jedna učenica se osjećala lijepo, zbunjeno, znatiželjno, sretno i uzbuđeno i kao obrazloženje za sve navedene emocije navela je jer voli glazbu: *Ne znam, volim glazbu i ona mi stvara razne emocije.* Učenica se

osjećala sretno jer se prvi put susrela s plesom: *Zato što sam to prvi put u životu radila, odnosno plesala prvi put taj ples*. Učeniku se toliko svidio sat te je naveo da mu je to najbolji sat otkako ide u školu, a osjećao se tužno, lijepo, sretno i uplašeno: *Obožavam pjevati, ovaj sat mi je najbolji u cijeloj osnovnoj školi*. Učenik koji se osjećao lijepo, sretno i uzbuđeno obrazložio je da se tako osjećao jer će naučiti novu pjesmu, a uz pjesmu i neke korake valcera: *Zato što do sada nisam znao plesati, a pjevati volim, pogotovo neke nove pjesme*. Učenica koja se osjećala lijepo, sretno i uzbuđeno objasnila je da je prvi put plesala s dečkom, a ujedno i pjevala: *Jer sam prvi put pjevala i plesala s dečkom*. Učenica se osjećala lijepo i sretno jer uče novu pjesmu: *Zato što smo učili novu pjesmu, a ja to jako volim*. Iz navedenih odgovora učenika može se zaključiti da bi u nastavu glazbe trebalo češće uvoditi ples i pokret uz glazbu, jer to očito učenici vole i nedostaje im.

Učenik se osjećao lijepo i sretno, ali mu je bilo i dosadno zbog pjevanja: *Zato što sam se tako osjećao zbog pjevanja*. Jedan učenik se osjećao važno, tužno, dosadno, zabrinuto, zbunjeno, uplašeno i uzbuđeno, sve to je naveo jer misli da ne zna ni pjevati ni plesati: *Zato što ne znam ni pjevati ni plesati. Ne znam ništa*. Učenik koji je naveo da mu je bilo dosadno, ne voli ni glazbu ni pjevanje: *Ne volim ništa što ima veze s glazbom, ni pjevanje*. Učenik je naveo da se osjeća tužno jer ništa ne razumije: *Ne razumijem ništa, i zato se osjećam tužno*. Isti osjećaj, tužan, imao je još jedan učenik koji je naveo kako nije bio raspoložen: *Tužan sam, i pjevanje ni ples mi nisu pobudili druge osjećaje*. Učenik je naveo da se osjeća tužno, sretno, dosadno, zabrinuto, sretno i uplašeno jer se sjeti nekih loših situacija u životu: *Osjećam se kako kada, nekad tužno zato što se sjetim nekih loših stvari*. Odgovori učenika osmih razreda ukazuju na to da odrastanje nije nimalo lako razdoblje u životu pojedinih učenika i navedeno bi učiteljima trebalo imati u vidu.

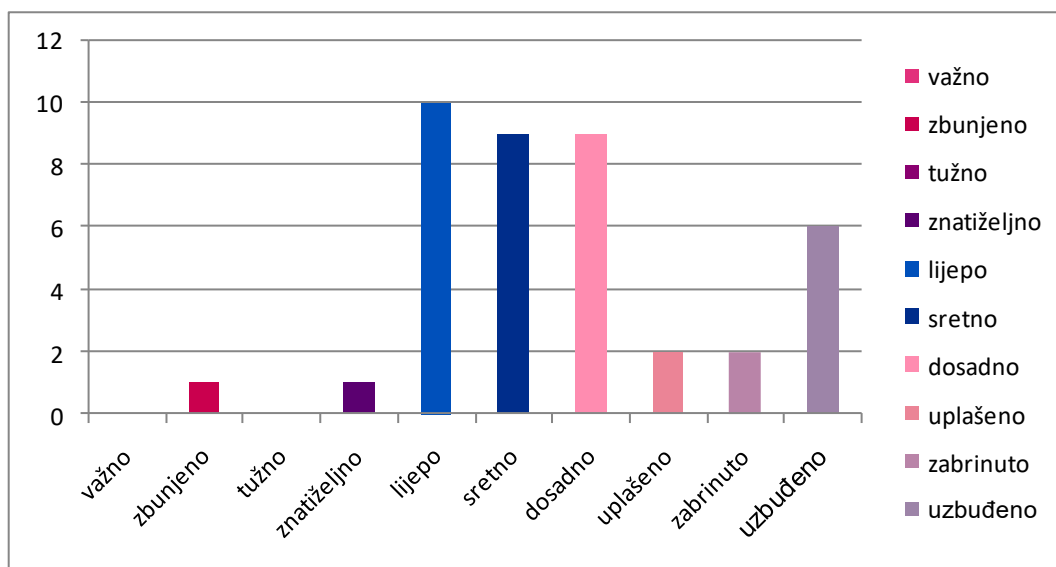
Razredni odjel: 8. b

Broj učenika: N = 21 (M = 6; Ž = 15)

Nastavna jedinica: Jazz

Glazbene aktivnosti:

- pjevanje (pjevanje pjesme *When the Saints go marching in, Summertime – Ljeto*)
- slušanje (slušanje primjera za jazz)

Grafikon 9. Emocije učenika tijekom pjevanja, slušanja glazbe i glazbene igre

Na pitanje *Kako si se uglavnom osjećao tijekom glazbenih aktivnosti?* 10 učenika se osjećalo lijepo, sretno se osjećalo devet učenika, također, devet učenika je navelo da im je bilo dosadno, šest učenika se osjećalo uzbuđeno, uplašeno se osjećalo dvoje učenika, dvoje učenika se osjećalo zabrinuto, zbunjeno se osjećao jedan učenik, isto tako i znatiželjno se osjećao svega jedan učenik. Ostali osjećaji (važno, tužno) nisu zabilježeni (Grafikon 9.). Možemo zaključiti kako su se tijekom glazbenih aktivnosti, pjevanja i slušanja glazbe, javljale pozitivne emocije (26), no bile su prisutne i negativne emocije (14).

Na pitanje *Objasni zašto si se tako osjećao*, učenici su odgovorili:

- *Zato što volim pjevanje.*
- *Zato što je pjevanje bilo jako zabavno.*
- *Druga pjesma mi je bila tužna i skoro sam se rasplakala.*
- *Zato što smo pjevali jako dobre pjesme.*
- *Jer volim glazbu i jer obožavam pjevati.*
- *Zato što volim pjevati, ali mi bude dosadno.*
- *Druga pjesma mi se nije svidjela, čudno sam se osjećala.*
- *Jer su dosadne pjesme.*
- *Dosadno, dosadno, hoću nešto zanimljivije.*

- *Zato što je isti sat kao i svaki drugi.*
- *Zato što su to lijepe pjesme.*
- *Jer su pjesme dosadne.*
- *Jer volim pjevati i volim glazbeni.*
- *Ritam je dosadan.*
- *Zato što volim pjevati.*
- *Pa jer me zanimalo, uzbuđeno jer su pjesme bile emocionalne, sretno i lijepo jer smo radili što volimo.*
- *Dosadno mi je pjevati i slušati jedno te isto.*
- *Volim pjevati, a još više volim slušati glazbu jer se natječem sam sa sobom hoću pogoditi koji je instrument ili koja je pjesma.*
- *Nije moj tip glazbe, to ne slušam kod kuće inače.*
- *Zato što volim pjevati na glazbenom.*
- *Zato što nisam sve razumio, a sretno zbog lijepih pjesama koje smo pjevali.*

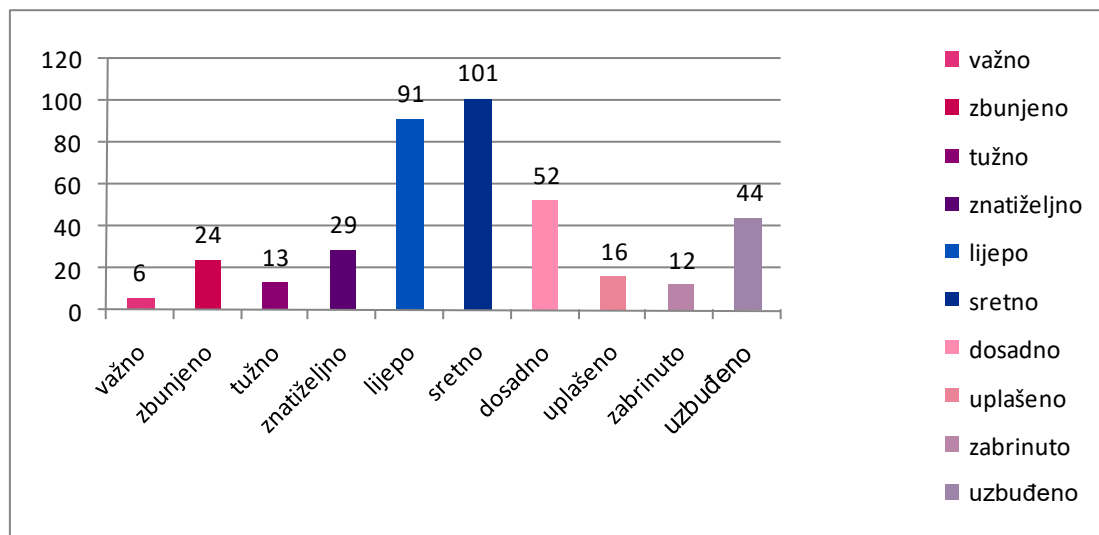
Nekoliko učenica se osjećalo lijepo, sretno i uzbuđeno jer vole pjevanje: *Zato što volim pjevanje. Jer volim glazbu i jer obožavam pjevati. Zato što volim pjevati.* Iste emocije je navela još jedna učenica jer joj je bilo zabavno: *Zato što je pjevanje bilo jako zabavno.* Učenica koja se lijepo osjećala navela je da su joj se svidjele pjesme koje su pjevali: *Zato što smo pjevali jako dobre pjesme.* Učenica se osjećala lijepo zbog lijepih pjesama: *Zato što su to lijepe pjesme.* Jedna od učenica je navela da se osjeća lijepo i sretno jer voli glazbeni i jer voli pjevati: *Jer volim pjevati i volim glazbeni.* Učenica koja se osjećala lijepo, znatiželjno, sretno i uzbuđeno navodi da ju je sve što su radili zanimalo i jer su pjesme bile emotivne: *Pa jer me zanimalo, uzbuđeno jer su pjesme bile emocionalne, sretno i lijepo jer smo radili što volimo.* Učenik koji je naveo da se osjećao lijepo, obrazložio je da voli pjevati i slušati uz zadatke: *Volim pjevati, a još više volim slušati glazbu jer se natječem sam sa sobom hoću pogoditi koji je instrument ili koja je pjesma.* Učenica se osjećala sretno jer volim pjevati na nastavi Glazbene kulture: *Zato što volim pjevati na glazbenom.* Učenik se osjećao sretno zbog pjesama koje su pjevali na satu, a zbunjeno i dosadno jer nije razumio sve što su radili na satu: *Zato što nisam sve razumio, a sretno zbog lijepih pjesama koje smo pjevali.* Jedna učenica je navela da se osjećala zabrinuto i uplašeno jer se tijekom izvođenja pjesme skoro rasplakala:

Druga pjesma mi je bila tužna i skoro sam se rasplakala. Učenica se osjećala zabrinuto i uplašeno zbog druge pjesme Summertime: *Druga pjesma mi se nije svidjela, čudno sam se osjećala.* Iz navedenih odgovora vidi se da se većina učenika osjećala lijepo tijekom pjevanja, no da su poneke i zbunili osjećaji koje je glazba pobudila u njima.

Učenica se osjećala sretno i uzbuđeno, ali joj je bilo dosadno jer je svaki sat isti: *Zato što je isti sat kao i svaki drugi.* S druge strane, jedna učenica je navela kako voli pjevati i tada se osjeća lijepo, ali joj pjevanje dosadi: *Zato što volim pjevati, ali mi bude dosadno.* Učenik je naveo da mu je bilo dosadno jer su pjesme dosadne: *Jer su dosadne pjesme.* Također, dosadno se osjećao još jedan učenik koji želi nešto zanimljivije, nije napisao konkretno na što misli: *Dosadno, dosadno, hoću nešto zanimljivije.* Dok su jednoj učenici pjesme dosadne: *Jer su pjesme dosadne.* Učenik koji je naveo da mu je bilo dosadno, tako tvrdi jer mu se nije svidio ritam: *Ritam je dosadan.* Učeniku je bilo dosadno jer želi da nešto drugo rade na satu glazbenog: *Dosadno mi je pjevati i slušati jedno te isto.* Dok je još jednom učeniku bilo dosadno jer glazba koju slušaju na nastavi nije njegov tip glazbe koju preferira: *Nije moj tip glazbe, to ne slušam kod kuće inače.* Učenike istog razreda pjesme, odnosno slušanje glazbe, su naveli i na negativne emocije, odnosno više što ima je možda bila daleka tema sata (jazz).. Stoga je izrazito važno metodički dobro osmisliti svaku temu sata, kako bi uenicima bio sadržaj zanimljiv i pristupačan.

* * *

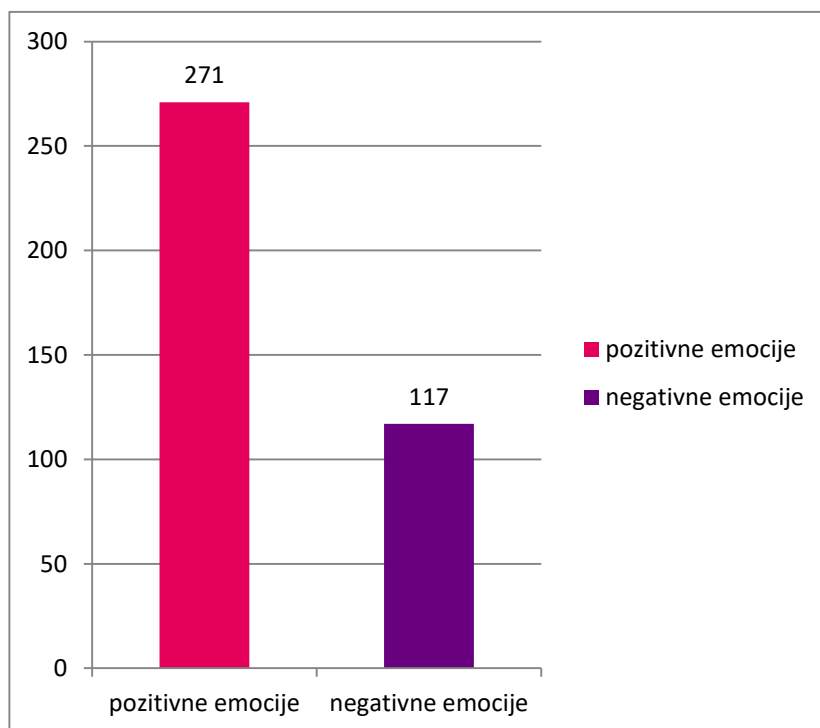
Sljedeći grafikon prikazuje usporedbu pojave pozitivnih i negativnih emocija u svim razredima koji su bili uključeni u istraživanje, tj. od četvrtog do osmog razreda.

Grafikon 10. Usporedba pojave pozitivnih i negativnih emocija od četvrtog do osmog razreda

Iz grafikona možemo iščitati kako su se tijekom izvođenja glazbenih aktivnosti učenici od četvrtog do osmog razreda najviše osjećali *sretno* (101) i *lijepo* (91). Međutim, može nas zabrinuti što se i veliki broj učenika izjasnio da mu je tijekom nastave *dosadno* (52). Slijede pozitivne emocije *uzbuđeno* (44) i *znatiželjno* (29), te negativne *zbunjeno* (24), *uplašeno* (16) i *zabrinuto* (12). Šest učenika se osjećalo *važno*.

Sljedeći grafikon nam prikazuje ukupan broj pozitivnih i negativnih emocija izazvanih tijekom nastave glazbe. Pozitivne emocije su: *važno*, *znatiželjno*, *lijepo*, *sretno* i *uzbuđeno* dok su negativne emocije *zbunjeno*, *tužno*, *dosadno*, *uplašeno* i *zabrinuto*.

Grafikon 11. Ukupan zbroj pozitivnih i negativnih emocija

Iz navedenog grafikona možemo vidjeti kako su u svim razredima na nastavi glazbe tijekom provođenja glazbenih aktivnosti, prevladavale pozitivne emocije. Ukupan zbroj svih emocija je 388 od kojih su pozitivne emocije 271 (70%). Negativnih emocija je bilo 117 (30%), što nas pomalo zabrinjava, jer smatramo da bi nastava glazbe trebala u većini izazivati pozitivne te u manjem broju negativne emocije. Sam program nastave glazbe u osnovnoj školi kaže da bi se nastava glazbe morala odvijati u ugodnom ozračju lišenom svake napetosti (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006).

3.5. INTERPRETACIJA REZULTATA

Interpretacija rezultata ovog istraživanja utemeljena je na odgovorima koji su proizašli iz gore navedenih, istraživačkih pitanja.

- ***Utječe li određena glazbena aktivnost na stvaranje emocija kod učenika?***

Tijekom analize dnevnika sustavnog praćenja nastave Glazbene kulture, utvrdilo se kako pojedine glazbene aktivnosti (*pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre/pokret*) bitno utječu na stvaranje emocija kod učenika. U dnevniku istraživanja su zabilježene emocije koje su se javljale tijekom izvođenja pojedinih glazbenih aktivnosti. Tako su, npr., učenici jasno pokazivali reakcije na određene glazbene aktivnosti koje su se dešavale tijekom sata. Učenici su, primjerice, bili oduševljeni kada su imali priliku pjevati na čakavskom narječju pošto se to narječje dosta razlikuje od našeg štokavskog narječja te im je glazbena aktivnost pjevanja bila izrazito zanimljivija i stvarala je pozitivne emocije. Isto tako, jedan učenik osmog razreda je, tijekom plesanja bečkog valcera, otkrio kako nikada do sada nije plesao i da je sretan što će moći naučiti plesati.

Analiza anketnog upitnika i njegovi rezultati, također potvrđuju kako određene glazbene aktivnosti (*pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre/pokret*) utječu na stvaranje emocija kod učenika. Svaki učenik je tijekom provedbe pojedine glazbene aktivnosti zaokruživao emocije (*važno, znatiželjno, lijepo, sretno, uzbuđeno, zbunjeno, tužno, dosadno, uplašeno i zabrinuto*) koje je, konkretna glazbena aktivnost, potaknula u njemu.

Sukladno dobivenim rezultatima, u konačnici možemo zaključiti kako glazbene aktivnosti bitno utječu na stvaranje emocija kod učenika

- ***Utječu li glazbene aktivnosti na nastavi Glazbene kulture na stvaranje pozitivnih emocija kod učenika?***

Učenici su tijekom pjevanja pojedinih pjesama, koje su učili na prethodnim satima Glazbene kulture, na početku sata izgledali opuštenije te je pjevanje naučenih pjesama na njih pozitivno utjecalo što je vrlo bitno za aktivan početak sata stvarajući ugodnu atmosferu u razredu.

Navesti ćemo neke odgovore učenika kojima je glazbena aktivnost *pjevanja* potaknula pozitivne emocije:

- *Volim pjevati, pjesme su vesele i zabavne.*
- *Zato što volim pjevati i što je pjesma lijepa.*

- *Volim pjevati, pjesme su vesele i zabavne.*
- *Zato što volim pjevati i uživam u tome.*
- *Obožavam pjevati, ovaj sat mi je najbolji u cijeloj osnovnoj školi.*

Tijekom *slušanja* glazbe, zabilježeno je poticanje pozitivnih emocija kod učenika, što nam potvrđuju i neki njihovi odgovori:

- *Zato što smo slušali lijepe pjesme.*
- *Jer mi se ... primjeri sviđaju.*
- *Volim ... kada slušamo svi zajedno sa zadacima da odredimo koga čujemo.*

U četvrtom razredu se, uz *pjevanje*, provodila i *glazbena igra*, konkretno *igra vlakić*, te su se učenici uz naučenu pjesmu i igrali. Navedene glazbene aktivnosti su pozitivno djelovale na učenike i potaknule im pozitivne emocije što potvrđuju sljedeći odgovori nekih učenika:

- *Zato što je bilo zabavno.*
- *Zato što je pjesma vesela i razigrana.*
- *Zato što mi je lijepa i osjećam se jako sretno.*

U osmom razredu su se, tijekom *plesa*, učenici osjećali uzbuđeno, lijepo i sretno jer neki od učenika nikada nisu plesali te su bili sretni što će na nastavi Glazbene kulture naučiti plesati. Da je ples potaknuo pozitivne emocije kod učenika, potvrđuju nam sljedeći njihovi odgovori:

- *Bilo mi je zabavno plesati jer volim plesati i pjevati.*
- *Zato što volim plesati i pjevati, bilo je zabavno, volim učiti nove stvari.*
- *Zato što sam to prvi put u životu radila, odnosno plesala prvi put taj ples.*

Možemo zaključiti da glazbene aktivnosti na nastavi Glazbene kulture utječu na stvaranje pozitivnih emocija kod učenika. Da je to tako pokazuje to što se od ukupnog broja učenika (184) za emociju sretno odlučio 101 (55%) učenik, a za emociju lijepo 91 (49%) učenik.

• ***Utječu li glazbene aktivnosti na nastavi Glazbene kulture na stvaranje negativnih emocija kod učenika?***

Tijekom analize dnevnika sustavnog praćenja nastave Glazbene kulture, utvrdilo se kako pojedine glazbene aktivnosti u vrlo maloj mjeri utječu na stvaranje negativnih emocija kod učenika. Prema rezultatima anketnog upitnika od ukupnog broja učenika (N=184), tužno se osjećalo njih 13 (7%), 12 (7%) učenika osjećalo zabrinuto te 16 (9%) učenika uplašeno.

Od negativnih emocija, najviše se istaknula emocija u kojoj su učenici naveli da im je dosadno, njih čak 52 (13%). Analizom dnevnika praćenja, učenicima je bilo dosadno zbog izbora pjesama koje su pjevali i/ili slušali te zbog ostalih čimbenika koje ćemo potkrijepiti u sljedećim odgovorima učenika.

- *Zato što je jako dosadno i smiješno.*
- *Zato što su pjesme dosadne.*
- *Jer je dosadna, ne razumijem riječi i ne volim pjevati.*
- *Jer je dosadno i ne zanima me.*
- *Zato što me ne zanima i dosadno je.*
- *Dosadno mi je pjevati i slušati jedno te isto.*

Također, učenici se boje sami pjevati pjesme te im javan nastup i općenito samostalno pjevanje na satu, stvara negativne emocije, konkretno *uplašenost*. Negativne emocije potiče i nesigurnost učenika te strah od ispitivanja i loših ocjena što ćemo potkrijepiti nekim njihovim odgovorima.

- *Mislim da neću dobiti dobru ocjenu kada budem pjevao tu pjesmu.*
- *Zato što se bojim da me učiteljica ne prozove da odgovaram jer mi baš i ne ide.*
- *Ništa nisam skužio i strah me bilo da će me nastavnica pitati.*
- *Zato što se bojim da neću dobiti pet.*

- ***Dominiraju li u nastavi kod učenika pozitivne ili negativne emocije?***

Analizom dnevnika praćenja istraživanja i anketnog upitnika provedenog u razredima došli smo do zaključka kako glazbene aktivnosti utječu na stvaranje pozitivnih emocija kod učenika. Da glazbene aktivnosti potiču više pozitivne emocije kod učenika u svim razredima u kojima smo pratili nastavu i anketirali učenike, potvrđuje nam i postotak od 70% pozitivnih emocija. Negativnih emocija tijekom provođenja glazbenih aktivnosti bilo je manje, tj. 30%.

Istraživanje koje smo proveli u jednom četvrtom, dva peta, dva šesta, dva sedma te dva osma razreda nam je pokazalo kako glazbene aktivnosti u nastavi Glazbene kulture, znatno više utječu na stvaranje pozitivnih nego na stvaranje negativnih emocija kod učenika.

4. ZAKLJUČAK

Tijekom istraživanja, pratili su se i bilježili sati nastave Glazbene kulture u jednom četvrtom, dva peta, dva šesta, dva sedma te dva osma razreda. Na nastavi su se provodile glazbene igre (*pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbene igre/pokret*) te bilježile promjene kod učenika tijekom provođenja pojedine glazbene aktivnosti. Tijekom provođenja glazbenih aktivnosti uočeno je kako glazbene aktivnosti utječu na stvaranje više pozitivnih nego negativnih emocija kod učenika.

Analizom anketnog upitnika smo utvrdili kako su većinu glazbenih aktivnosti učenici ocijenili s pozitivnim emocijama, što je ukupno 70% pozitivnih emocija na nastavi Glazbene kulture u gore navedenim razredima. Učenici su se tijekom pjevanja osjećali lijepo i sretno jer vole pjevati pjesme, znatiželjno jer vole naučiti nešto novo. Neki učenici su se osjećali važno jer su sigurni dok pjevaju i to im dodatno podiže samopouzdanje. Učenici koji su se osjećali znatiželjno, htjeli su, također, naučiti nešto novo. Bili su uzbuđeni kada su učili pjesme na drugim narječjima i plesali jer nekolicina njih nikada nije plesala. Također, odabir pjesama je bio iznimno bitan u stvaranju emocija. Tako su se učenici, primjerice, osjećali tužno kada su slušali pjesme melankoličnog i tužnog ugođaja, a sretno kada su slušali pjesme veselog i razigranog ugođaja.

Negativnih emocija je bilo svega 30% koje su proizlazile, većinom, zbog dosadnih pjesama koje su se pjevale na nastavi, te glazbenih primjera koji učenicima nisu izazvali potreban interes. Učenici su se osjećali uplašeno zbog manjka samopouzdanja te straha od ispitivanja te loših ocjena. Negativne emocije su proizlazile i iz osobnog raspoloženja na nastavi Glazbene kulture, tj. pojedini učenici su na nastavu dolazili umorni ili neraspoloženi zbog nekih privatnih čimbenika. Većina negativnih emocija je proizašla upravo iz tih ostalih vanjskih čimbenika, odnosno zaključili smo kako glazbene aktivnosti većinom nisu bile pokretač negativnih emocija.

Bitno je napomenuti kako su glazbene aktivnosti vrlo bitni čimbenici u stvaranju pozitivnih emocija i ugodne atmosfere u razredu na nastavi Glazbene kulture. Nadamo se kako će većina učitelja Glazbene kulture uočiti, prihvatiti i početi primjenjivati one glazbene aktivnosti koje najbolje odgovaraju određenom razrednim odjelu jer učitelj treba osluškivati želje i mogućnosti učenika. Samo će se tako u učenicima pobuditi pozitivne emocije koje će olakšati usvajanje novih sadržaja i stjecanje znanja i vještina, razvijanje glazbenih sposobnosti učenika i u konačnici na formiranje glazbenog ukusa.

5. LITERATURA

- Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Duran, M. (2001). *Dijete i igra - II. izdanje*. Zagreb: Naklada Slap.
- Đurić, A. (2009). *Važnost igre u nastavnom procesu (igrokaz, simulacije i računalne igre)*. *Školski vjesnik*, 350. Preuzeto 29.04.2019. s: <http://hrcak.srce.hr/82605>
- Manasteriotti, V. (1986). *Muzički odgoj na početnom stupnju: methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Preuzeto: 29.04.2019. s: <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=14181>
- Novačić, S., Kutnjak, P., Njirić, N., Makjanić, V. (1986). *Glazbena kultura u prvom, drugom i trećem razredu osnovne škole: priručnik za nastavnika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Požgaj, J. (1988). *Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Radočaj-Jerković, A. (2017). *Pjevanje u nastavi glazbe*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku.
- Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe. Teorijsko-tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
- Rojko, P. (2004). *Metodika glazbene nastave - praksa I. dio: Slušanje glazbe*. Zagreb: Jakša Zlatar.
- Šulentić Begić, J. (2010). *Slušanje glazbe u osnovnoškolskoj nastavi*. U: A. Bene (ur.), *Suvremeni metodički izazovi*. Subotica: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 429-441. Preuzeto 30.4.2019. s: <https://www.bib.irb.hr/475708>
- Šulentić Begić, J. (2016). *Glazbene igre u primarnom obrazovanju*. U: Jerković, B.; Škojo, T. (ur.), *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Umjetnička akademija u Osijeku, 685-701. Preuzeto 29.04.2019. s: https://bib.irb.hr/datoteka/726118.Glazbene_igre_u_primarnom_obrazovanju.pdf
- Vukasović, A. (1995). *Pedagogija*. Zagreb: Alfa
- Valter, D. (2017). *Utjecaj glazbenih aktivnosti u vrtiću na razvoj kasnijeg glazbenog interesa kod djeteta (završni rad)*. Petrinja: Učiteljski fakultet.

6. SAŽETAK

Utjecaj glazbenih aktivnosti na emocije učenika

Emocije u nastavi su prisutne i kao razredno ozračje koje nazivamo emocionalnom klimom koja može biti ugodna ili neugodna. U nastavi bi trebalo intenzivirati osjećaj za lijepo te inicirati isključivo pozitivne emocije. Umjetničko obrazovanje je neophodno zbog humanog razvitka mladih osobnosti. Različitim glazbenim aktivnostima želi se potaknuti dječji interes za glazbu, ljubav prema glazbi te razviti glazbene sposobnosti, ali istovremeno poticati razvoj neglazbenih sposobnosti, kao što su kognitivne, senzorne i psihomotoričke. Glazba potiče i stjecanje socijalnih i emocionalnih vještina, tj. putem nje, djeca lakše razumiju sebe i druge, potiče se empatičnost i samopouzdanje, lakše se izražavaju unutrašnje emocije i djeca lakše ulaze u rasprave s drugima. Kada govorimo o glazbenim aktivnostima, mislimo na slušanje glazbe, pjevanje, sviranje i glazbene igre/pokret. U okviru ovoga rada provedeno je istraživanje čiji je cilj bio utvrditi utječu li glazbene aktivnosti u nastavi Glazbene kulture na emocije učenika, tj. utječu li glazbene aktivnosti na stvaranje pozitivnih i negativnih emocija kod učenika. Istraživanje se provodilo u *Osnovnoj školi fra Kaje Adžića* u Pleternici tijekom veljače i ožujka 2019. Istraživanje se sastojalo od sustavnog praćenja nastave Glazbene kulture od četvrtog do osmog razreda, po dva sata u svakom razredu, osim u četvrtom razredu gdje se pratio jedan sat. Također, u istraživanju su sudjelovali i učenici od četvrtog do petog razreda (N=184) koji su bili anonimno anketirani na kraju svakoga praćenog sata. Analizom dnevnika istraživanja i anketnog upitnika utvrdili smo kako glazbene aktivnosti u nastavi Glazbene kulture utječu na stvaranje emocija kod učenika, odnosno kako glazbene aktivnosti znatno više utječu na stvaranje pozitivnih nego na stvaranje negativnih emocija.

KLJUČNI POJMOVI: glazbene aktivnosti, nastava Glazbene kulture, emocije, učenici

7. ABSTRACT

Influence of musical activities on students emotions

Emotions in teaching process are also present as a classroom atmosphere which we call an emotional climate that can be pleasant or uncomfortable. Teaching classes should intensify a sense of beauty and initiate, exclusively, positive emotions. Artistic education is necessary because of the human development of young people. Various musical activities want to stimulate children's interest in music, love for music and develop musical skills, but at the same time stimulate the development of non-musical skills such as cognitive, sensory and psychomotoric skills. Music encourages the acquisition of social and emotional skills, i.e. through it, children understand themselves and others, encourages empathy and self-confidence, easier to express inner emotions and to engage in discussions with others. When we talk about musical activities, we mean listening to music, singing, playing and musical games/movement. As a part of this work, there was a research which was carried out to determine whether musical activities, in the teaching of Music Culture, affect student emotions, i.e. do musical activities affect the creation of positive and negative emotions on students. The research took place in the Elementary School fra Kaje Adzica in Pleternica during February and March 2019. The study consisted a systematic monitoring of the teaching lessons of Music Culture from forth to eight grade, two lessons in each class, with the exception of the fourth grade, where we followed one lesson. Also, fourth to fifth grade students (N=184) participated in the survey where they were anonymously interviewed at the end of each lesson. Analyzing the journal of research and the survey, we determinded that musical activities, in the teaching of Music culture, affect the formation of emotions on students, i.e. musical activities have significantly greater influence on the creation of positive than negative emotions.

KEYWORDS: musical activities, teaching of Music culture, emotions, students

8. PRILOG

8.1. ANKETNI UPITNIK

Anketni upitnik

Nadnevak:

Razred:

1. Spol: a) M b) Ž (zaokruži)

2. Idem u: 4. 5. 6. 7. 8. razred (zaokruži)

3. Glazbena aktivnost:

4. Kako si se uglavnom osjećao tijekom izvođenja gore navedene glazbene aktivnosti?
Zaokruži svoje najčešće emocije.

važno	tužno	lijepo	dosadno	zabrinuto
zbunjeno	znatiželjno	sretno	uplašeno	uzbuđeno

5. Objasni zašto si se tako osjećao.
